

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasasos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 18 fillér.

Reklám pótló sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 19.

Ma számunk főbb közleményei:

A nagygyűlés előtt.
Választási mozgalmak.
A Weltzer-örökség szétosztása.
A botrányos ítélet után.
Aktuális emberek.
Amiről beszélnek.
Varjassy Árpád jubileuma.
Wilde Oszkár barátja.
Tarkaságok.

Zenélő-órák a politikában.

Arad, február 18.

„Igy van ez az olyan emberrel, aki egyforma marad, mialatt körülötte minden megváltozott.”

Ez a befejezése Ambrus Zoltán egy kedves meséjének, amelyet bizonyára nem politikai célokra írt. És mégis oda illik. Egy zenélő-óráról van benne szó, amely csodálatosan tudta a Busul a lengyel-t, a Klapka-indulót, meg más lendületes dalokat játszani. A vendéglősnek, aki megszerezte, duplára hozta a jövedelmét. Sok százan jöttek a sörcsarnokba, hogy az óra koncertjét hallgassák. De a sörcsarnokból modern vendéglő lett, amelynek közönsége a zenélő-órát unni kezdte. A zenélő-óra azután kikerült az olcsóbb szobába, a piros abroszos asztalok fölé, azután a söntésbe, ahol a csapos-legények mulattak rajta; végül ottse maradhatott meg, s a kamrába dobták, ahol már csak néha-néha húzták föl, hogy a

Klapka-indulót, meg a Busul a lengyel-t lesirja. Így lett a zenélő-óra tragikuma, hogy ő mindig egyforma maradt, mialatt körülötte a világ megváltozott.

Az öreg, változatlanul egyforma zenélő-órára emlékeztetnek a sorok, amelyekkel a Justh-párt vasárnapi szövegét előre beharangozzák. A régi, valaha tüzes érdeklődést, lelkes hallgatókat hódító dalok: az önálló bank, az Ausztriától való függetlenség. Szép dolog is lenne, — ha nem maradt volna csak nótában meg. De csak nóta volt, amelynek más célja nincs, mint hogy a fülekre hasson. A zenélő-óra Klapka indulója se masiroztat katonákat s a Busul a lengyel se szit forradalmat. Csak zenélt a régi nótákat, amelyeket elhagyni nem tud s amelyekhez ujakat nem akar tanulni.

Pedig az emberek megváltoztak, amióta ez a műsor állandó lett. Nem volt szép tőlük, — de megunták hallgatni az egyforma, az elérhetetlenről bugó nótákat. Sőt már egészen elvesztette érzékét a politikai nóták, a jelszavak iránt. Képes a zenélő-órát is faképnél hagyni az olyan prózai beszéd kedvéért, amely egyébről se szól, csak kenyérről, meg békéről. Üres, időt rabló szórakozásnak tekintik, ha örökösen a régi nótákat hallja, amelyek mindig ismétlődtek, mihelyt a magyar politikát hol ez, hol az a vezér újra felhuzta. És újra az „átkos Ausztria-Bécs és újra a

jegybank“, vagy valami hasonló zenéjü dal.

Ha okosan akart Justh Gyula harcolni az új kormánypart ellen, hát egész másként kellett volna kezdeni. Arra hivatkozni, hogy ők többet követelnek, mint emezek: szinte kár. Ezt senki se vonja kétségbe. Követelni, azt tudnak. Hiszen, a mikor az előttük fekvő dolgokért kellett volna a kezüket kinyújtani, ők akkor is követelték, követelték a ködben uszókát. Az általános választói jogot is csak most követelik. A mikor megtudták volna teremteni, nem csinálták meg; de a mikor követelni kell, akkor nem maradnak el. Néhai Szilágyi Dezső azzal ingerelte Darányi Ignácot: „Allits valamit Náci, hogy én azt megcáfoljam.“ Ők azt mondják: „Mondjatok valami meg nem kaphatót, s mi azt mindjárt követeljük.“

Magukat is koptatták vele, meg — ez a szomorubb — a nótáikat is. Mert azok csakugyan szép, magasztos és tiszteletreméltó tartalmuak. De ép azért, mert mindig csak taktikázásra, népszerűség-vásárra, szónoki hatásokra használták fel azokat, a nóták elvesztették varázsukat.

Ez a zenélő-órak tragikuma. Talán már a vörös abrosz mellett se tudnak hatást kelteni, csak a söntésben. Talán maguk se tehetnek róla. A legszebb ambícióval, egészen a régi módon, talán a régi hittel csilin-

A virágok miatt.

Írta: Kanizsai Ferenc.

Az ablakból a magas kőfállal kerített téglás udvarra lehetett látni. A téglák rései közt valahol egy buzaszemnek kellett lennie, mert egy csirke már napok óta kitartással tipegett az udvaron. Csőrével végigkopogtatta a téglákat, egymás után és bizonyos ösztönszerű rendszert tartva. Zsámboki a csirkét különös figyelemmel szemlélte. Eszébe jutott, hogy gyermekkorra óta nem látott eleven csirkét, — sőt egészen elfelejtette a csirkéket, habár azóta, tejfölös paprikás halmazállapotban, tarhonyával, vagy csuszával gyakran jelentkezett előtte ez a különös állat, melynek szárnyai vannak, de nem tud tiszteességesen repülni; lábai vannak, de nem bír velök határozottan lépni. Csak most, ráutalva a szűk keretekbe határolt lét megfigyelésére, — szükséges ez, különben megbolondul az ember — gondolkodott a csirkékről. Im, ez az ostoba, de biztos egzisztenciájú jószág, soronként fűrkésszi a téglaköveket. Rendet tart. És keresi, keresi a buzaszemet, amelyet talán már elsodort a szellő, vagy talán csak ezután sodor ide. Ennyi a csirkével. Fájdalmasabb eszméletet okoztak azok az akáclombok, amelyek immár sárgulófélben, a magas kőfalat tetejébe, bebusultak a kőfalon túl nyüzsgő világ partjáról.

Világosak voltak egykor ezek a lombok; fehér, illatos virágok tarkázták a levelek üde zöldjét. Egykor! ... Még ezen a tavaszon.

Csak hogy ő akkor még kintjárt a többiekkel, ő, Zsámboki Kálmán ...

A hivatalból hazamenet gyakran, minden nap kétszer, évek óta, elcsúszott e magas, szigorú kőfal mellett. Sohasem gondolt azokra, akiket ez a kőfal örökre elszigetelt övéiktől: barátaitól vagy ellenségeiktől; ami végeredményében, ha az embert elkülönítik, egyre megy és azonosan fájdalmas. Ki gondolna a börtönlakókra ... Azonban, egyszer ... mégis! Mégis átfutott rajta a hideg gondolat, hogy a gondok, azok a nehéz gondok valamikor idejutatták, ide, a kőfal mögé. És hogyan fog oda bemenni! Irtózat! Kisérni fogják ketten. Városi pandurok, feltűzött szuronyal. És az asszonyok a főutcán, a leeresztett zsárukáterek mögül nézik majd őt és mondogatják:

— Ni, ott kísérik Zsámboki Kálmánt! Váltót hamisított.

Igen, az akácfák illatosak voltak fehér virágaikkal és a nőknek új kalapok kelletek, cukrok és bolond ajándékokak... Ejjeli zenét kellett vinni ablakok alá. Kellett! Mert éjente, pár pohár pezsgő és fejfájító kártyázás után bohédos volt a levegő; tiszta, csillagos az égbolt és az a holdvilág... az a holdvilág, csak az ne lett volna! ... Fehér mesevárost csinált a nappal szivtelen utcák tömegéből... Kellett az éjjeli zene! Hogy sirt a hegedű az ablak alatt! És a nagybögő, melynek jóakaratu mormogása ütemekbe szedte a holdsugáron táncoló sémhajtásokat! A nagybögő beleegyez-

leg dörögött, mint egy végképp filozófussá alkoholizált pohárközi vén cimborá:

— Csak a szerelem, öregem! A többi nem ér, nem ér, ... bizony isten nem ér egy ütöt taplót. Brum, brum!

Tehát a nagybögő adott ütemet a sóhaj-tásnak meg a sóvárgásnak, amik halkán kopogtattak a lefüggönyözött ablakon. A férj mérgelődött; az asszony alvást színlelt. De azért tudja, hogy az ablak alatt a Kálmán muzsikált, Zsámboki Kálmán ...

De hiszen a lejáratig még hat hónap. Adig százszor is nyerhet a kártyán. És az egész mindössze ötszáz korona. Nevetséges. Ha Károly megtudná? Károly jó fiú... Mégis, nyugodtabb volna, ha ... Rossz álom az egész, majd elmúlik. Május másodikán pedig az történt, hogy Károly félrehívta a kaszinóban:

— Meg ne lássalak többé ebben a társaságban. Ha pedig holnap délig ki nem fizeted a váltót, amelyet a nevemre hamisítottál, följelentek.

Széddülve tántorgott haza. Nem mert hinni a Károly kegyetlenségében. Vagy talán remélt valamit? És miért is nem lötte fejbe magát? ... Az ügyész, akivel pertu barátok voltak, az utcán szól neki, csöndesen:

— Most pedig, Zsámboki ur, velem jön a hivatalba, mintha sétálnánk. Mintha elki-sérne. Ne merjen ellenkezni, mert zsandárt hívatok...

Ment vele, némán, engedelmesen és azóta itt van. Tavasz óta. Már nemsokára tél lesz és

gelik, — de nem veszik észre, hogy körülöttük mennyire megváltozott a magyar közhangulat! +

A nagygyűlés előtt.

Sokadalom a Nemzeti Munkapártban.

Távirati tudósítás.

Arad, február 18.

Fővárosi tudósítónk jelentése szerint ma a főváros idegenforgalma rendkívüli módon megnövekedett. A vidékről a holnapi alakuló gyűlésre már ma is nagyon sokan fölutaztak és este az új párt helyiségében alig lehetett mozogni a nagy tömegtől. Ma arról beszéltek politikai körökben, hogy Khuen és Tisza között nézeteltérés támadt.

Mai hireink ezek:

Tisza és Khuen-Héderváry.

— A választói reform a kormány programjában. —

Egyik estilap írja: A választói reform miatt igen élesen szembe kerültek egymással Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök és Tisza István gróf. Nevezetesen Tisza gróf abból a határozati javaslatból, amelyet ő fog a holnapi alakuló gyűlésen beterjesztetni, szintén teljesen kihagyta a választói reformot, úgy amint a felhívásból is kihagyta. Ezzel szemben Khuen-Héderváry az általános választói jogról kívánt egy passzust beillesztetni a hosszú vitatkozás után megegyeztek abban, hogy említést tesznek ugyan a választási reformról, de az általános választói jogról nem. Khuen ebbe nem akart beleegyezni és azt mondta, hogy beszédében érinteni fogja ezt a kérdést, mire Tisza egyszerűen azt felelte, hogy ebben az esetben pedig ő kénytelen lesz ellene beszélni.

Budapesti tudósítónk jelenti: Mint az E. U. írja, Khuen-Héderváry gróf és Tisza között a választói jog kérdésében a tegnapi pártértekezleten éles disszonancia támadt, mely végre is Tiszagyőzelmével végződött. Több felszólalás után abban állapodtak meg, hogy a programban nem az általános választói jogot, hanem csak

a választói jog demokratikus kiterjesztését fogják említeni.

A P. L. ma esti számában írja: A választói jog reformjában irányuló felfogásban vannak nézeteltérések. Beesületes, nyílt megbeszélés alapján elhatározták, hogy a kérdésben akkor döntenek, amikor arról lesz szó, hogy a statisztikai adatok alapján megállapítsák a törvényjavaslat főbb elveit. A választói jog reformjának megoldása tekintetében nem lehet közömbös, hogy ennek az évnek a végén új népszámlálás lesz és a következő év elején lépnek életbe amaz új adótörvények, amelyek nyomán erős gazdasági és szociális hatások várhatók. Ez nem jelenti a választói reform elodázását, ami a már most meglevő anyag alapján megfontolás tárgya lesz, sőt a meglevő anyagok és szolgálatok ma alkalmának látszanak arra is, hogy úgy az egyik, mint a másik táborban megnyilatkozott nézeteket megkorrigálják.

Küldöttségek az új pártban.

A Nemzeti Társaskörben ma este valóságos életveszélyes tolongás volt, olyan sokan jelentek meg a vidékről felutazott küldöttségek tagjai közül.

A holnapi alakuló közgyűlés, a mai jelekből ítélve, igen nagy sikerűnek ígérkezik. A mai nap folyamán úgy Tisza, mint Khuen-Héderváry előtt számos küldöttség jelent meg.

Khuen-Héderváry a miskolci küldöttség előtt kijelentette, hogy a hangulatból is biztosítást lát az egész mozgalom sikerére. Bátoran, nyugodtan, teljes határozottsággal indul a küzdelembe, mely a haza javát van hivatva kivívni.

Tisza gróf a trencsénmegyei küldöttség előtt kijelentette, az ország mostani helyzetében legjobban szeretné, ha mindenki felül emelkedne a személyi tekintetekre. Ő maga az egyszerű katona negatív tudásával szolgál, aki nem ismer gyűlöletet, de elismer minden jó szándékot, hazafiasságot abban a munkakörben, mely az ország konszolidációjára irányul.

A klubban ma este jeleket meg először Eötvös Károly, akit nagy ovációban részesítettek.

Zichy János a trónörökösénél.

Bécsből táviratozzák: Zichy János gróf, aki tegnap érkezett meg Buda-

pestről Bécsbe, ma külön kihallgatáson jelent meg Ferenc Ferdinánd trónörökös előtt. A kihallgatás egy fél óra hosszúra tartott.

Belépések a Nemzeti Társaskörbe.

A mai nap folyamán is számos belépés történt a Nemzeti Társaskörbe. Többek között beléptek Eszterházy Kálmán gróf, Jeszenszky Pál és Uszky Bálint, a magyarországi jegyzők és körjegyzők országos egyesületének elnöke is. A volt alkotmánypárt tagjai közül mintegy harmincan ma este értekezletet tartottak, melyen Návay Lajos az új pártba való belépés módzatairól ismertette meg a megjelenteket. Az értekezlet megállapodott abban, hogy a holnapi nagygyűlésen résztvesznek és az új pártba belépnek.

A Justh-párt kiáltványa.

A függetlenségi párt a választó közönséghez kiáltványt intéz, amely vasárnap, a kormánypárt programjának közzétételével egyidejűleg jelenik meg. Holló Lajos, aki a kiáltványt szövegezte, már el is készült munkájával. A kiáltvány elmondja, alkalmat akar adni, hogy a nemzet összehasonlíthassa a függetlenségi párt és a nemzeti munkapárt programját.

A függetlenségi párt — mondja a kiáltvány — továbbra is küzdeni fog Magyarországunk Ausztriától való elszakadásáért. Aktuális munkaprogramjának két sarkalatos tétele az általános, egyenlő választói jog és az önálló jegybank. Követeli a függetlenségi párt az intézményeknek demokratikus irányban való fejlesztését, a népjólét fokozatos fejlesztését, szociális eszmék felfrissítését. A függetlenségi párt csatasorba szólítja Bécs ellen a függetlenségi eszmékért harcoló magyarságot.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Új alkoholelleses páholy. Holnap, e hó 20-án d. e. 11 órakor az ipartestület kis tanácstermében új alkoholelleses páholy alakul meg. Az alakulás előtt Auszterve! László dr. törvényeszközi orvos előadást tart „Eszleleteim a XII-ik londoni nemzetközi alkoholelleses kongresszuson” címen. Vendégeket szívesen lát a szervező bizottság.

(*) Hitközségi közgyűlés. Az aradi ágostai evangélikus egyház február hó 20-án d. e. 11 órakor a templomban tartja meg évi rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgya az évi jelentés és az 1909. évi zárszámadások. E közgyűlésre az egyháznak minden tagja hivatalos.

mire az első hó lehull, az a fehér takaró esetleg az ő sírját is elborítja, melyen nem lesz egyetlen koszorú sem, egyetlen virág sem. Hej, pedig ha csak tízedrésze meglelt volna annak a pénznek, amelyet ő virágra költött, meg lehetett volna vele menteni. Kiválthatta volna a hamisított váltót.

Amíg halálosan meg nem betegedett, idebent a börtönben, voltak bizarr eszméi. Hogy a bírákhoz, mielőtt ítéletre kerülne a sor, így fog valahogy beszélni:

— Csak a virágok miatt, tekintetes törvényszék! Mondhatom, csak a virágok miatt. A virágot az Isten mindenki számára teremtette. Jöguuk van a virágokhoz, hiszen nincs más szépség a világon. És mégis egyesek kisajátítják, mondván, kertészek ők és ennél fogva rabszolgaságban tartják a rózsát, a rezedát, a krizantémumot, a gyöngyvirágot, a nefelejcsét, a szegfűt. Ha hozzányulok valamelyikhez: tolvaj vagyok. De ha fizetek értük, nem vagyok tolvaj. És kellett a pénz. Sok asszonyt szerettem, a virágokat nagyon kedveltem... csokrok kellett és a fizetésemből nem futotta. Mért nem adnak több fizetést azoknak az embereknek, akik szeretik a virágokat?!

De hát ez már beteges gondolkodás volt, maga Zsámboki is csak halványan érezte benne a bukácselő logikát. Már hetek teltek el a négy fal között; már hetek óta nem látott sem asszonyt, sem virágot és kezdett fájni a háta, a feje; éjszakánként a forráság miatt rosszat álmodott és halántékát veríték lepte el...

Jött a köhögés. A fullasztó, a nehéz köhögés. Gyógyulni nem akart, de mégis beküldték hozzá az orvost.

Ez jó fiú volt. Megmaradt a régi tegeződés mellett. Zsámboki szomorú mosolygással tett neki szemrehányást:

— Persze, hogy tegezel... Miért ne? Ugyis meghalok, sokkal hamarabb, semmint ráolvashatnék fejemre a megbecsületlenítő ítéletet. De el vagyok én már ítélve anélkül is. Ha jó barátom vagy, hozzád valami mérget.

Az orvos vigasztalagta:

— Ugyan kérlek! Még fölmenthetnek! Senki sem volt ott, amidőn Károly azt a váltót nem írta alá. Tagadj. Károlyt mindenki utálja és maga a főispán is azt mondta, hogy becsületlenség, amit veled művelt. Te biztosan kifizetted volna a váltót lejáratig... Szombathy Dénes pedig mindegyre azt hajtogatja, mért nem szóltál neki, hogy bajban vagy, ő szívesen aláírt volna pár ezer forintig...

— Igen. Ilyenkor mindenki így beszél... Voltam én Szombathynál. Megmondtam neki, hogy délig ki kell váltanom egy váltót, adjon kölcsön öt száz koronát. Nem adott. Azt mondta, nincs pénze... Ej! Jobb nekem meghalni. Tudóvész, ugye doktorom?

— Egy kis hurut. Efelől még száz évig élhetez.

... Tegnap délután, a főtárgyaláson, a fölösleges keresztkérdések nagyon kifárasztották. Mit kérdeztek annyit, hiszen semmit sem tagadt... Utálatos volt az elnök, aki jól

ismeri, ugyyszólván gyermekkorától és mégis megkérdezte, hogy hívják, hol született, milyen vallásu, volt-e már büntetve...

Amint az elnöki emelvénnyel szemben, mecreven állt, érezte, hogy háta mögött izzik a kíváncsiság. Egy óra hosszat kibirta, de aztán hátrafordult... A közönség padsoraiban az asszonyok, akikre ő a virágokat bőkezűen pazarolta. Ettől fellázadt a szíve és elájult. Ezért az ítélethirdetést mára kellett halasztani. Ma délelőtt tízenegy órára. Zsámboki Kálmán nem kíváncsi már az ítéletre, — de az emberek annál inkább. És mindez a kálvária ötszáz hitvány koronáért és a virágok miatt, a virágok miatt!

Az orvos előbb bejött, megtudakolni, van-e ereje személyesen elmenni a bíróság elé.

— Erősnek érzem magam.

— De kérlek, ha parancsolod, én azt mondom, hogy nem bírsz járni... És idejönnek az ágyadhoz. Felolvassák itten.

— Elítélnek?

Az orvos hallgatott.

— Tehát igen! És ha már ide jutottam, mondd meg, sokáig kell túrnöm ezt a gyalázatot? Nem volna-e célszerű, ha elemészteném magam? Adjál valami mérget, az Isten szerelmére.

— Nem szükséges...

Zsámboki köhéscelt. Fakó arcán keserű barázdák keletkeztek és mély szemgödreiben gyanakvó tekintet parazsa izzott.

— Te, doktor! Vagyok-e én olyan becsü-

Választási mozgalmak.

Távirati tudósítás.

Arad, február 18.

A választási mozgalmakról ma ezeket a jelentéseket kaptuk:

Világosan a román Babes Emil dr. lép föl kormányparti programmal Pop Cs. István-nal szemben.

A főváros VII. kerületében Eötvös Károlylyal szemben, mint értesülünk, föl fogják léptetni Mezei Ernőt, a kiváló publicistát.

Kézdivásárhely. Polónyi Dezső nem fog újra föllépni; helyette a függetlenségi választók Polónyi Gézát jelölik.

Mohács. A kormánypartiak értekezletet tartottak, amelyen abban állapodtak meg, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszternek ajánlják föl a jelöltséget.

Orczyfalván a kormánypartnak, hír szerint, Gyurky István gróf lesz a jelöltje; ha e hír alapos, úgy a kerület eddig képviselője, Szivák Imre, másutt fog föllépni.

Eperjes. Itt a kormánypartnak, hír szerint, Wickenburg Márk gróf lesz a jelöltje.

Zboró. A kerület régi néppárti képviselőjével, Artim Mihálylyal szemben a kormánypart Szepesházy Imre járásbíróát fogja fölléptetni.

Dunaszerdahely. Bartal Ferenc Kossuth-parti képviselővel szemben Katona Mór budapesti egyetemi tanár lép föl kormányparti programmal.

Lőcse. A kormánypart mai értekezletén Zichy János grófot kiáltották ki képviselőjelöltnek.

Nagyszombat. Kollár Márton nemzetiségi képviselővel szemben Madurkay Miklós kereszturi plébános lép föl pártonkívüli 48-as programmal.

Galánta. Esterházy Béla gróf helyett ezuttal ifjabb Esterházy Ferenc gróf fog föllépni.

Csáktornya. Filipics Lajos függetlenségi képviselővel szemben Hajós Ferenc csáktornyai ügyvéd lép föl.

Nagykanizsa. Zichy Aladár grófnak, a néppárt elnökének, Vizlendvay Sámuel du-

letes ember, mint azok, akik odakint szaladgálnak?

— Vagy. E felől egészen nyugodt lehetessz.

— Add hát a keszdet. Ne légy most orvos. Légy gentleman. Mondd meg, meddig viszem még?

Az orvos nem akart szólni.

— Kérlek, ez roppant fontos. Tudni akarom. Elképzelheted, hogy meguntam az életemet. Élek még egy hónapig?

Az orvos tagadólag ránta a fejét, kezét nyújtott Zsámboki Kálmánnak és elment...

Jöttek aztán a börtönőrök. Szédülés. Kököcskés folyosók. Ajtók... Morajlás: és bent van megint a tárgyalási teremben.

— Öfelsége a király nevében...

— ...Három évi börtön...

Ezzel jött vissza a cellába Zsámboki Kálmán. És nézte a szűk ablakból a börtönőr csirkéjét, amely még mindig kereste a buzaszemeket a téglás udvaron. A csirkét még nagyobb figyelemmel nézte és bizott valamiben. Volt egy halovány reménye. Végighevert az ágyon és fenhangan, — ami újabb időben szokásává lett, — így beszélt magában zagyva szokat:

— Három évi börtön... Tehát én is remélik, hogy élek! Nem halok meg mégsem! Kell élnem még három évig legalább... Ők mondták...

Ez a szofizma oly megnyugtatóval, oly örömmel töltötte el, aminőt már régen nem érzett!

noki földbirtokos lesz az ellenjelöltje függetlenségi programmal.

Zalaegerszeg. Farkas József néppártival szemben föllép Bosnyák Géza, a megyei függetlenségi párt elnöke.

Nagyenyed. A függetlenségi pártnak Kemény Árpád báró lesz a jelöltje.

Kisbacsanak. A kormánypart Manassy Gyulát lépteti föl.

Csáková. A kormánypart jelöltje Weszely Tibor.

Tapolca. A kerület választói ma tartott értekezletükön egyhanguan bizalmat szavaztak Darányi Ignác képviselőjüknek és elhatározták, hogy újra Darányit jelölik.

Facseten Hajdu Frigyes dr. eddigi képviselővel szemben, ki a függetlenségi és 48-as pártnak tagja, Nemess Zsigmond aradi ügyvéd lép föl kormányparti programmal. Nemess a kerületet egy ízben már képviselte.

Karánsebesen Burdia Szilárd udvari tanácsossal szemben valószínűleg Horváth József dr. bozovicsi ügyvéd lép fel 48-as programmal. Burdia a volt alkotmánypart tagja volt és a feloszlás után az első között lépett be a munkapártba.

Szeged első választókerületének néhány vezető embere fölkérte Tisza István grófot a jelöltség elfogadására. Tisza köszönettel fogadta a jelöltség fölkinálását, de kijelentette, hogy nem vállalatja el a kandidálást, hanem maga helyett Návay Lajost, a kormánypartba bevonult alkotmánypartiak vezérét ajánlotta, a kiról köztudomásu, hogy az újonnan összeülő Háznak elnöke, vagy a választás után rekonstruálandó kabinet belügyminisztere lesz. Tisza alkalmat fog találni arra, hogy a szombati nagygyűlésen az ott megjelenő szegedi választóknak tudomására hozza elhatározását. Návaynak, aki délvidéki nagybirtokos, Szegeden sok hive van s így valószínű, hogy elfogadja a jelöltséget. Tisza István pedig vagy Nagyváradon, vagy Budapesten a Belvárosban lép föl, sőt azt is beszélik, hogy ragaszkodik az ugrai kerülethez. De azt is emlegetik, hogy egyáltalán nem vállal mandátumot.

Kaposvárott Thaly László nem lép fel. Kormányparti jelöltül Vörös Lászlót emlegetik, aki ellen a Justh-párt jelöltet állít.

Pakson Mádi Kevács János Justh-parti lép fel, aki ellen Niedergall Nándor dunaföldvári községi jegyző lép föl kormányparti programmal.

Karcagon tegnap alakult meg a kormánypart, amelynek vezetői Nagy Pál és Stern Dezső bankigazgató.

Békéscsabán erős mozgalom indult meg az új párt szervezése érdekében. A mozgalom élén Zsilinszky Endre dr. áll, akiről azt hiszik, hogy a megye főispánja lesz. Képviselőjelöltül Zsilinszky Mihály volt államtitkár akarják megnevezni.

Komáromban Beöthy László budapesti szinigazgató jelöltségét emlegetik. Néhány nap múlva küldöttség kéri fel a jelöltség elvállalására.

Ceglédről jelentik: A Kossuth-part március 6-án Cegléden nagy-gyűlést tart, melyen Kossuth Ferenc hosszú beszédet fog tartani. A ceglédi gyűléssel kezdődik meg a Kossuth-part választási akciója.

A zsolnai választókerületnek Budapesten időző küldöttsége, a zsolnai mandátumot ma Hegedüs Loránt dr.-nak ajánlotta fel, aki a jelöltséget elfogadta.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi hajás-egylet mulatsága elé rendkívül nagy érdeklődéssel tekintenek. Ez az agilis ifju egyesület olyan pompás mulatságra készül, hogy a jelenlévők kitűnően éreznék magukat. Annyi már kétségtelen, hogy a közönségnek a műsor kellemes meglepetésül szolgál. Meghívókat, a nagy érdeklődésre való tekintettel, már többet nem bocsát ki a rendezőség.

A Weitzer-örökség szétoztása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 18.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara elnöksége értekezletre hívta össze Arad ipari életének vezető férfait, valamint a város törvényhatósági bizottságának iparos-tagjait, hogy a város pénztárába már beszavatolt Weitzer-hagyaték célszerű és az örökhagyó intencióinak megfelelő felhasználására vonatkozólag az érdekeltségnek véleményét megismerje s ennek alapján tegyen előterjesztést a város törvényhatósági bizottságának a hagyaték alapító levelének elkészítéséhez. A város közgyűlése ugyan még az elmúlt év folyamán készített egy alapító-levelet, melyet jóváhagyás céljából annak idején a belügyminiszterhez fölterjesztettek, a közalapítványi igazgatóság azonban ezt az alapító-levelet, — amely csakugyan hiányos, sőt egyenesen részleges volt — jóváhagyhatónak nem találta s így ugyanez a kérdés nemsokára ismét a törvényhatóság döntése elé kerül, hogy az újrakészítendő alapító-level teljesen fedje a végrendelet intézkedéseit, hogy mindenben megfeleljen a nagy emberbarát igazán nemes intencióinak s az iparfejlesztés fontos ügyét úgy szolgálja, amint azt a mai viszonyok szerint s Arad ipari érdekeinek megfelelően szolgálnia kell. A Kamara helyesnek találta, ha maga tesz előterjesztést a közgyűlésnek az alapító-level elkészítésére vonatkozólag.

Errel a bevezetéssel nyitotta meg Kristófy János kamarai elnök a tegnap délután tartott szakértekezletet. Nyomban utána Nesner Aladár főigazgató terjesztette elő a maga tervezetét a hagyaték hozadékának felhasználására vonatkozólag. Véleménye szerint a hagyaték összege magyar korona-járadékpapirokba fektetendő, hogy kamatozása állandó összegű legyen. Ily módon évenként mintegy 80.000 korona kamatjövedelemre lehetne számítani s ennek az összegnek felhasználását a maga részéről a következőképp ajánlja:

1. Az iparfejlesztő munka a tanoncenevelésnél volna megkezdendő s ez a cél eredményesen és egységesen akként volna leginkább megközelíthető, ha a Weitzer-alap a város által létesítendő tanoncotthon fenntartását évi 5000 korona hozzájárulással támogatná. A tanoncotthont legalább 150 tanuló befogadására alkalmasnak képzeli.

2. Az ipari munkások nevelése és továbbképzése részben szintén a város és részben az állam kezében van, itt azonban nagy tér nyílik még a tevékenységre. A város törvényhatósági bizottsága már e részben is elhatározta, hogy új ipari szakiskolát létesít, ehhez telket és épületet ad, fenntartásáról pedig az állam gondoskodik. Ennek keretében lehetne továbbképző-tanfolyamokat létesíteni s e címen együttvéve 25.000 koronát kívánna eldörnyözni.

3. Iparos-segédék és fiatal mesterek számára külföldi utazási ösztöndíjakra évenként 2400 korona volna előirányzandó, ebből az összegből 2 segédet és 2 önálló iparost lehetne külföldre küldeni tanulmányutra.

4. Magukat önállósító iparosoknak szerszámokkal, anyaggal, forgótőkével, motorikus erővel való szubvencionálására évenként olyan 20000 korona volna prelinálendő, mely a segélyezettnek nem járadékul, hanem tíz évre 1%-os kamattal s visszafizetési kötelezettséggel adatik, ha ugyan a szubvenció nem természetben adatott.

5. A végrendeletnek az elaggott iparosok segélyezésére vonatkozó rendelkezése akként volna teljesítendő, hogy a Weitzer-alap az aradi Polgári Menház-ban alapítványi helyeket szerezne s az ellátásra szoruló elaggott és szegény iparosokat itt helyezné el. Erre a célra évenként mintegy 5000 korona szükségeltetnék.

6. Ipari szerszámok feltalálójának jutalmazására elegendő volna véleménye szerint évi 1000 korona.

7. Évenként négy iparoshoz feleségül menő leány kibérlésére 500 koronás ellátmányokkal 2000 korona.

8. A végrendeletnek a cselédek jutalmazására vonatkozó része szintén azok közé tartozik, melyek részben már a város által megvalósítottak. E tekintetben is elegendőnek tartaná, ha az alap a város által létesítendő cseléd-otthonat évenként 1000 koronával támogatná.

9. Munkájóléti célokra (munkaházak, fürdők, könyvtárak, stb.) évi 10.000 koronát irányozna elő.

Megállapodott az értekezlet abban is, hogy javasolni fogja külön tanfolyamok rendszeresítését kereskedelmi alkalmazottak számára s e célra évenként 1000 koronát tart előirányozandónak.

Kovács Vince, Reisinger Sándor, Faragó Rezső, Hönig Ottó, Tabakovics Emil és Kaszab Géza hozzászólásai után a bizottság egyhanguan magáévá tette Nesnera Aladár előterjesztéseit, részben kiegészítette azokat s egy bizottságot küldött ki, mely a végrendelet intézkedéseivel összevetvén a megállapodásokat, ezeket konkrét formába önti. Ha a bizottság munkájával elkészül, kidolgozzák az alapító-levél tervezetét s azt elfogadás céljából a város közgyűlése elé terjesztik. Ezen albizottság tagjaiul kiküldte az értekezlet Reinhart Gyula elnöklése mellett: Nesnera Aladár, Steigerwald Alajos, Reisinger Sándor, Kovács Vince, Hönig Ottó bizottsági tagokat, Varjassy Lajos dr. és Zima Tibor kamarai titkárokat.

Az értekezleten a bizottság tagjain kívül résztvettek: Glück Károly, Faragó Rezső, Szathmáry Károly, Kaszab Géza, Tabakovics Emil, Kádas Lajos dr., Reinhart Kálmán, Sebesy Ferenc és Tafrov József.

Amiről beszélnek.

A hibás bál névsor.

*

Igen gyakran a legfurcsább módon kerülnek napvilágra a legrejtettebb utakon elkövetett csalafintaságok. Ártatlan csekélységek is például, a házasságban, különösen ha az asszony túlságosan szerelmes, már a súlyos bűnök, a megbocsáthatatlan vétkek osztályába sorozódnak. Nagyon sok kellemetlenséget, borulást, duzzogást kerülhetne el az ember, ha nem lennének véletlenek, melyek, mint Molnár Ferenc ördöge, úgy bukkannak az asszony elé. Az újságnak is vannak ördögei. A sajtóhiba, névsore, elírás és más hasonló öncselkedő, bosszantó apróságok, melyek magokban véve jelentéktelenek, de néha elégségesek arra is, hogy egy fiatal házaspár derűs otthonát árnyékolják be. „A példa mindent illusztrál.”

A farsangi mulatságok ónagyságát teljesen kimerítették és ezért elhatározták, hogy nem lesz elegendő annak a lekötőzően szívélyes meghívásnak, melyet Temesvárról kapott előkelő rokonsága révén. Elite-bál készült odaát és meghívták őket is, akik itt Aradon is csak épen — hogy is mondjunk — „üzleti érdekből” jártak el a bálakra. A férjnek, aki pályája kezdetén állott, összeköttetéseket kellett teremtenie s ezért fordult meg sűrűn a társaságokban. Sokkal szívesebben maradtak volna otthon, mert fiatalok voltak és nagyon szerelmeseek.

— Én nem megyek át Temesvárra, — mondta ónagysága. — Utazz át egyedül és reprezentálj. Ismerkedjél, keress új összeköttetéseket. Ezen a bálon ott lesz az egész délvidék előkelősége.

Szóval a temesvári bál abszolúte nem vált eseményévé és a férj inkább unottan, mint örömmel bepakkolta a klakkot, lakkot, frakkot, igen sokszor megoskolt a kicsi feleségét és Temesvárra

utazott. A fiatal asszonykának kitűnő érzéke volt az élet praktikus kérdései iránt és ezért abszolúte nem izgult amiatt, hogy férje nélküle kerül szép és ragyogó női társaságba. Nyugodtan hajtotta álomra fejét. Bizonyára azt álmodta, hogy férjét páratlan hűsége miatt a király a magyar nemes-séggel tüntette ki.

Mikor férje másnap reggel megérkezett gyűrött frakkban, átöltöztetlenül és egy átvirrasztott éjszakának minden gyönyörűségével sápadt arcán, meleg szívének igaz részvételével vigasztalta őt, a nagy panaszkodót, aki nem győzte szidni, átkozni azt is, aki a bálakat feltalálta.

— Egész éjszaka unatkoztam. Lógtam a majom-szigeten, amelyet a nem táncoló fiatalság foglalt el, semmi egyebet nem tettem, mint könyörögtem előkelő ismerőseimnek, hogy mentessenek fel és engedjék meg, hogy lefeküdhessem a szállodában. Mit ér nekem a legfényesebb bál nélküle, szépséges angyalom! Az ördög vigyen el minden összeköttetést, ha miattok neked egyedül kell aggódnod idehaza szerető férjecskéd miatt.

Ezek a szavak oly büszkévé tették ónagyságát, hogy észre sem vette az urán, hogy az még mindig be volt egy kissé csipve és hogy a mámort bizonyára nem a szálloda rideg vendégszobájában kapta.

Megcirogatta férje arcát, elkészítette számára a langyos fürdőt és szépen megkérte, hogy fekdjék le, aludja ki a fáradalmakat és ne törődjék délelőtt a dolgaival.

Kétszer se kellett biztatni az elosigázott urat, úgy elaludt, mint a tej.

Másnap reggelig szép volt az élet, mint a kíváncsi. A reggeli postával megérkezett egy temesvári újság, melyet valami ismerős küldött el. Ónagysága sietve bontotta fel, mert el akarta olvasni a bál tudósítást. Mikor a jelen volt asszonyok névsorának olvasásához fogott, egyszerre kiejtette az újságot a kezéből és szép szeméit elöntötték a könnyek.

Délben hazajött a férj, akit egy duzzogó, szótlan, mogorva asszony fogadott, teljesen utra kész öltözetben. Felesége kisírt szeméit megpillantva azt hitte, hogy talán valami szerencsétlenség történt. Kérdéseire azonban nem kapott választ. Végre megszokta az ügyet és erőiesen felszólította az asszonyt, hogy magyarázza meg viselkedését.

— Még szólni mersz, — szolt zokogva az asszony. — te, aki adod a mintaférjét. De mind csak azért, hogy elmenj Temesvárra más asszonnyal mulatni, akit ott a feleségedként mutatsz be? Átláttam a cselészövéseidet. Az újság leleplezett, te álnok képmutató.

És ezzel oda tartotta férje elé az újságot, mely félreérthetetlenül megírta, hogy a bálon jelen volt: X. aradi ur és neje.

A férj mentegődzött, majd magyarázni iparkodott, de ónagysága feleletre sem méltatta; feltette kalapját, becsapta maga mögött az ajtót és ment egyenesen a mamájához, akinek keblén újra elzokogta ártatlan szíve bánatát.

Négy napig tartott a harag, míg aztán a férjnek egy újságíró barátja rendbe hozta a dolgot. Irt az illető lap szerkesztőségébe és megkérdezte, mi módon került a téves név a névsorba.

Kiderült, hogy az aradi ur a temesvári bálon egész éjszaka egy gyönyörű leány társaságában mulatott, ennek családjával pezsgőzött. Mindketten úgy viselkedtek, hogy a bál tudósító, amikor a rendezőség bediktálta neki az aradi ur nevét, nyugodt lelkiismerettel oda írta a feleségét is.

A tudósításban az elírásnak ez az ördöge árnyat vetett egy paradicsomi boldogságra és lerontotta egy mintaférj hitvesi hitelét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az Aradi Polgári takarékszövetkezet tőkeemelése. A Polgári takarékszövetkezet múlt év július 25-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 1:8 millióról 2:4 millióra emeli fel és e célból 3750 darab 160 korona névértékű új részvényt bocsát ki. A takarékszövetkezet bemutatta, hogy az összes részvényeket jegyezték és kifizették s ez alapon az aradi törvényszék Heller Mór dr. bíró előadásában az alaptőke emelést ma tudomásul vette.

§ Kártérítési pör — a Sulkovszky-uradalom ellen. Belkó János kocsis volt a pankotai Sulkovszky-uradalomban. Három évvel ezelőtt ősszel, amikor a szüretet tartották, Belkó Jánost is berendelte az uradalom munkára a gőzüzemre berendezett szőlőprés mellé. Belkó nem értett a gép kezeléséhez és így történt, hogy egy vigyázatlan pillanatban a gép leszakította a jobb karját s teljesen munkaképtelenné vált. Pert indított a hercegnő ellen 14 ezer korona kártérítési összeg erejéig. A bíróság Szalay Béla bíró referálása alapján kártérítési összeg helyett 480 korona évjáradékot ítél meg neki azzal az indokkal, hogy az újabb bírói gyakorlat szerint veszélylyel bíró üzemeknél a tulajdonosok felelősek az ott bekövetkezett kárért, ha csak igazolni nem tudják, hogy a szerencsétlenség a sérült gondatlanságának következménye. A kihallgatott Stengl Andor szakértő azt mondta ugyan, hogy a gőzüzemű prés kezelése különösebb szakképzettséget nem igényel, de mégis némi előgyakorlatra lett volna szükség a kezelésnél. Ez alapon a bíróság elmarasztalta az uradalmat.

Ma egy másik per is indult meg az aradi törvényszék előtt a hercegi uradalom ellen. Bucholz Viktor aranyági fűrészgár vezető 30 ezer korona erejéig perli az uradalmat visszatartott faeladási jutalékokért.

§ A gróf az aratói ellen. Duma György és társai tautai lakosok a múlt évben aratásra elszereződtek a gróf Königsberg-féle uradalomhoz. Minthogy az aratási szerződést ok nélkül felbontották, a gróf 1800 korona kártérítésben egyetemlegesen kérte őket elmarasztalni. Az aradi törvényszék Mészáros Dániel bíró előadása alapján ma 600 korona kártérítést ítél meg Königsberg grófnak az aratói ellen.

§ A bajai millió. A Kuria a bajai millió sorsjegy-pörben hozott végzését a szabadkai törvényszék ma délelőtt 12 órakor kihirdette. Wagner Sándor előtt. A Kuria helyben hagyta a szegedi királyi ítélőtábla ítéletét, amely Wagner két és fél évi fegyházzal sújtja. Fischer Jakó dr., Wagner ügyvédje betérjesztette a pör újrafelvételé iránti kérvényét. Együttal kérte a bíróságot, hogy addig, amíg a pörújításban döntés nem történik, helyezze védencét szabadlábra. A bíróság azonban nem engedte szabadlábra Wagner, aki börtönbe vonulása előtt így nyilatkozott:

— Beteg vagyok. Kértem az igazságügyminisztert, hogy a pöröm újrafelvételéig engedje meg, hogy ne kelljen megkezdenem a büntetésemet. Az igazságügyminiszter a szabadkai ügyészséghez utasított a kéresemmel. Már nem is reménykedtem, hogy visszatérhetek a családomhoz. Három kis gyermekem van otthon. Annyira fáj a válás. Bizom az igazságban. A pör újrafelvételével ki fog derülni, hogy ártatlanul szenvedek.

A szavai zokogásba fultak. Az ügyész intett a börtönőrnek, aki a síró férfit elkísérte a fogház felé.

Varjassy Árpád jubileuma.

Egy tanfelügyelői kinevezés érdekességei. — Visszaemlékezés huszonöt évre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 18.

Ma 25 éve hozta a hivatalos Budapesti Közlöny Varjassy Árpád, volt temesvári ipariskolai igazgatónak, aradvármegyei kir. tanfelügyelővé történt kinevezését. A 25 éves évforduló alkalmával talán nem egészen céltalan és érdektelen visszapillantani a múltra. Érdekes azért is, hogy megdönthessük a Varjassy kinevezését érintő, egy akkori interpellációban elhangzott ama kijelentést, hogy az ő kinevezésével Aradvármegye tanügye az oktatásban és népnevelésben szakavatatlan férfiura bízott. A szakavatottság és lelkes munkásság most, 25 év után teljes elégtételt nyert.

Varjassy kinevezését az akkori aradi tanügyi férfiak egy része nem nagy lelkesedéssel fogadta, mert azok mást szerettek volna látni ezen a helyen. A kinevezés iránt megnyilvánult neheztelés hullámai a képviselőházba is felhatoltak.

Madarász József országgyűlési képviselő az 1885. év március hó 4-én tartott képviselőházi ülésen meginterpellálta Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi minisztert: „Való-e a sajtónak azon közlése, hogy aradvárosi és aradvármegyei kir. tanfelügyelővé Varjassy Árpád, a temesvári ipariskola igazgatója és rajztanára neveztetett ki? Ha való, a sajtónak e közlései, mivel igazolja a miniszter azt, hogy Aradra tanfelügyelővé oly egyént nevezett ki, aki az oktatásnak és népnevelésnek idevágó terén szakavatatlan és miért engedte magát befolyásoltatni, hogy a tanügy e terén valósággal érdemeket szerzett jeles, szakképzett egyéneket mellőzze?”

Trefort közoktatásügyi miniszter a képviselőház 1885. évi május hó 16-án tartott ülésén Madarász interpellációjára következőképpen válaszolt:

— És most venio ad fortissimum virum, az aradi tanfelügyelőre, Varjassyra, a ki szintén nem a táblabírók vagy a központi tisztviselők sorából való, hanem tanférfi, mert a temesvári ipariskola tanára és igazgatója volt és ott rendkívül meg voltak vele elégedve. Ez esetben nem rögtönöztem a kinevezést, időt engedtem magamnak s minthogy Varjassy Árpádot sok oldalról ajánlották nekem, magamhoz hívtam. Megjegyzendő, hogy Aradra is nemcsak három, hanem sokkal több kompetens volt, többen keresték az aradi tanfelügyelői állást. Mondom, magamhoz hívtam Varjassyt, vele érintkeztem és látván, hogy művelt, intelligens ember, hogy képes lesz az aradi tanfelügyelőség teendőit végezni, kineveztem őt már csak azért is, mert ha az áll, a mit a t. interpelláló méltóztatott mondani, hogy a néptanítók érdemei és kvalifikáltak arra, hogy tanfelügyelők legyenek, úgy merem állítani, hogy egy ipariskola igazgatója és tanára nagyobb mértékben van kvalifikálva ez állásra, főleg miután én azt kívánom, hogy az elemi és kivált a polgári iskolákban a tanuló ifjak ipari és közgazdasági tekintetben is nyerjenek művelődést. De Varjassyt is csak ideiglenesen neveztem ki és megakartván győződni, vajjon megfelel-e az állásának, a kultuszminisztériumból egy igen megbízható egyént küldtem Aradra, hogy tegyen tapasztalatairól jelentést. E jelentésből kitűnt, hogy Varjassy buzgalommal és tárgyismerettel működik és már is sok olyan bajt volt képes orvosolni, a melyeket eddig tűrnöm kellett. Azt hiszem tehát, hogy e kinevezés szerintem kiállja a szigorú

bírálatot. És méltó assék nekem elbírni a t. képviselő ur, hogy Varjassynek nem adtam semmiféle politikai missziót, mert én nem akarom, hogy a tanfelügyelők kormánypárti politikát csináljanak, de valamint ezt nem akarom, úgy oly férfiakat sem nevezek ki, kik azután kormányellenes politikát csinálnának.

A képviselőház a miniszter választását tudósál vette.

A kinevezés iránt Aradon megnyilvánult neheztelés hullámai Varjassy körültekintő, tapintatos munkássága nyomán csakhamar elsimultak. Tudásánál csak akarateréje és szorgalma volt talán nagyobb. De volt lelkében egy varázserő is: az emberszeretet. Ez az ő hódító ereje ma is.

Varjassy Árpád 25 éves eredményes munkássága teljesen lerombolta a rég elfeledett interpellációban kifejezésre juttatott ama kijelentést, hogy az oktatás és népnevelés terén szakavatatlan. Varjassy munkássága nyomán maradandó és úgy tanügyi, mint nemzeti szempontból nagyrabecsülő alkotások vannak a megyében, őt magát pedig ma a tanítók őszinte tisztelete, igaz szeretete veszi körül.

Társadalmi és irodalmi téren kifejtett tevékenységét most nem érintjük, habár erről is sokat lehetne beszélni; szólnunk most kizárólag tanügyi téren kifejtett eredményes munkásságáról.

Nagy híve az iskolák államosításának, s így nagyobb alkotásai közül legelőször is az állami iskolák hosszú sorozata emelkedik ki. Amikor Aradvármegye tanügyének vezetését nehéz viszonyok között átvette, Aradvármegyében négy állami elemi iskola volt kilenc tanítóval. Az ő vasakarata, nem csüggedő munkássága, hivatásának magaslatán álló tudása, biza- és emberszeretete csakhamar legyőzte a társadalmi közönyt, eloszlatta az arra hivatott egyének nemtörődömségét és kezdetét vette az alkotó munka, melynek eredményeként ma, 25 év után 62 községben 76 állami iskola 236 tanítóval osztja áldásait. Az állami iskolák tulnyomó része nem magyarajku községekben van felállítva. Varjassyt a nemzetiségi kérdésben Eötvös mondása vezette: „A nemzetiségi kérdést legbiztosabban az iskolában lehet megoldani.” Tette is ezt, de nem erőszakkal, hanem tapintatosan, körültekintően, mert tudta, hogy az erőszak ellenszenvet kelt, s célhoz nem vezet.

Az ő nevéhez fűződik továbbá az Aradon 26 tanerővel működő hat külön álló állami elemi iskola létesítése, az újszentannai állami polgári iskola szervezése és az országban páratlanul álló pankotai cigány-iskola. Az ő munkásságának eredménye a magyarpécskai, ópécskai és székudvari önálló szaktanítós gazdasági ismétlő iskola, az állami iskolákkal kapcsolatosan szervezett számos gazdasági ismétlő iskola és iparos-inas iskola. Ezen kívül — tapintatos eljárással — nagyon sok oly kérdést oldott meg, sok oly ellentétet egyenlített ki és simított el, melyek az állami iskolák felállítását, fejlődését gátolták és a mely kényes természetű kérdések tisztázása által a nem magyarajku polgárság tisztelőtét és becsülését is kivívta magának.

Ez alkalommal — tekintettel arra, hogy Varjassy Árpád szombaton nem lesz Aradon — a kir. tanfelügyelőség személyzete Kehrér Károly kir. segédtanfelügyelő vezetésével tegnap Varjassy kir. tanácsos, tanfelügyelő előtt megjelent, a hol Kehrér Károly meleg szavakkal tolmácsolta a tisztikar őszinte tiszteletét, szeretetét és háláját, üdvözlő beszédében kiemelte azokat a tanügyi szempontból nagyrabecsülő alkotásokat, melyek mind Varjassy

Árpád kitartó, lelkes és eredményes munkásságát hirdetik.

Varjassy meghatottan mondott köszönetet a megemlékezésért.

Aktuális emberek.

★

A nagy előadó.

Az öreg egyetem nagy kupolatermében összesereglett hallgatóság zsibongása hirtelen félbeszakad. Belép Alexander Bernát. Középtermű ember. Haja és szakállja erősen szürkül már, de járása s minden mozdulata élénk, arca üde, fiatalos. Mikor az előadószálhoz leül és beszélni kezd, egyszerre áhítatos csend válik urrá a teremben. Hallgatója van mindig bőven; nemcsak sokan iratkoznak hozzá, de sokan is járnak előadásaira. Bár elvont, nehéz bölcsészettani kérdésekről szokott beszélni, mindig a nagy és legnagyobb termekre van szüksége. Hangja nem nagyon erős, de a beszéd kitűnő tagolásánál fogva tisztán hallható a nagy terem minden zugában. Főveti a kérdést, amelyet tárgyalni akar s néhány szóval vázolja fontosságát, következményeit. Már az első pillanattól megkapja a hallgatót és hovatovább mindig jobban magával ragadja, elbűvöli előadásának sajátos varázsa.

Nem azok közül az előadók közül való, akiknek főfegyvere a szépségszerű, olvadékony hang, nem apellál az érzelmekre sem, nem érzékenykedik. A hatásnak legnehezebb fajtájára pályázik: az értelem gyönyörűségét akarja szolgáltatni. Azért az értelmet foglalkoztatja mindvégig. De hogyan, micsoda művészettel! Lépcsőről-lépcsőre halad, gondosan előkészítve az elméket arra, ami következik. Mindig tudja, hogy mit, mikor és hogyan kell mondani. Pedig előadásában nincs semmi kimért, előre kiszámított. De én azt hiszem, hogy nagy hatásának épen ez a titka. Gondolatait ott előttünk alakítja, fűzi egybe s öltözteti szavakba. Ez a közvetlenségnek semmivel sem pótolható háját adja meg előadásának. Az ember mintegy jelen van a gondolat születésénél, sőt úgy érzi, része van annak megteremtésében.

Ennek az oly kellemes csalódásnak előidézésében Alexander Bernát igazán mester. Megérzi, hogy a hallgató mivel nincs tisztában, ott megállapodik, rá vonatkozó kérdéseket intéz magához, felel rájuk; kitalálja az ellenvetéseket, amelyeket a közönség halkan, magában tesz és eloszlatja a kétségeket. Megforgatja a kérdést innen-onnan, megtalál és észrevétet minden szálát, amelyvel más tárgyakkal kapcsolatban van, megadja az elmének a szükséges anyagot, úgy, hogy csak a végső következtetéseket kell levonni belőle. Valami Sokratesre emlékeztető van előadásában. A közönséges folyó beszéd gyakran valóságos dialógussá fejlődik nála. Már ez is sokratesi vonás, de vannak egyéb hasonlatosságok is. Minden nagyértelmű és jóakaratu emberben, aki az élet nagy és kisiny problémáit magas szempontokból szokta vizsgálni, kifejlődik a lelki élet egyik legszebb virága, a humor, meg az a finom, szelíd, pajzán ironia, amelyet sokratesi ironiának szokás nevezni. Ennek a humornak és ironiának alapja az emberi gyöngeségeknek meglátása, megértése és megbocsátása és azért csak keveseknek kiváltsága. Már humorának valódisága és gazdagsága is mutatja, hogy Alexander Bernát a kiváltságosak közé tartozik.

Ezzel a humorral pazar bőkezűséggel bálik. A gondolkodásnak bonyodalmas és meredek utain, amelyeken közönségét vezet, tele marokkal szórja el humorának gyönyörködtető

virágait, velük díszíti előadását, nem mesterkéltségekkel, nem a kimondás pillanatában talán hatásos, de alapjában üres tréfákkal. Sokratesi vonása az ő előadásának az egyszerűség is. Nincs abban semmi mesterkéltség, semmi póz, semmi frázis. Minden szava természetes és magától értetődő. S minden, amit mond, összehangzásban van személyiségével. Olyan természetes az, hogy az a hatalmasan domborodó, széles, gondolkodásra teremtett homlok a legnehezebb problémákat feszegeti, hogy az átható, de szelíd tekintetű szem mindent meglát és mindent megért.

Eznek a szemnek fönnhatósága alatt állnak a gyakran ironiára fölbiggyeszkező ajkak s azért természetes, hogy a szónylak, amelyeket elröppentenek, mindig találjanak ugyan, de sohasem sértenek komolyan. Mindezek együttevén adják Alexander Bernát előadásának báját, varázsát, szeretetreméltóságát. De talán még valami egyéb is.

Az egyszerű, természetesen beszélő és viselkedő emberek vannak azzal megáldva, hogy társaságukban már a megismerkedés pereiben úgy érezzük magunkat, mintha régi ismerősökkel beszélgetnénk. Alexander Bernát előadásait hallgatva is ez a jóleső érzés fog el bennünket s azt hiszem, csakugyan mint jó ismerőstől bucsuzhatik tőle mindenki, aki csak egy előadását is meghallgatta.

Ilyen egyszerű, kedves, élénk, elmemozgató, humoros s mindig és mindenütt, ahol csak vele találkozni lehet. Ilyen az egyetemen és azonkívül tartott előadásaiban, ilyen azokban a mély, alapos filozófiai munkákban, amelyek a magyar és külföldi hozzáértők igaz nagyrabecsülését szereztek meg neki; népszerű esztetikai munkáiban, amelyeket oly bámulatos vonzón és világosan tudott megírni, hogy nem lehet a kézből letenni, amíg végig nem olvassa az ember, ilyen Alfának ragyogó tárcáiban és kritikáiban.

Sőt ilyen a péntek délutáni kávéházasztalnál is, ahová ő és Simonyi Zsigmond járnak feketézni és irodalmi, meg politikai napi eseményeket tárgyalni néhány középiskolai tanárral, akik tanítványaik voltak és még mindig tanítványaiknak érzik magukat s ilyen legfőként otthon a kedves, meleg családi tűzhelynél, ahová nem akarjuk ezuttal követni, ugyanis eleget zavarják otthoni pihenését a különféle kérelmezők: nyomorgó diákok, kezdő írók és művészek, akik jó szívtől bizalommal várják és kapják meg a támogatást. Kell-e még magyarázat ahhoz, hogy az ifjúság ezt az egyéniséget szereti s gazdag tanulságot és gyönyörűséget nyújtó előadásait szívesen és tömegesen látogatja?

En értem az ifjúságot, sőt azokat a gyanusan kopaszodó és szürkülő öregebb urakat is, akik nyilván egykori tanítványai s most — mint jómagam is, valahányszor alkalmam nyílik rá — loppal meghuzódnak valahol az előadóterem hátsó padsoraiban, hogy egyetemi életüknek legkedvesebb emlékeit fölleleveníthessék...

(—ics.)

GYÁSZROVAT.

Halálozások. Szelecsán János talpasi községi jegyző e hó 16-án életének 71-ik, házasságának 26-ik évében elhunyt. E hó 18-án délelőtt 10 órakor helyezik őt nyugalomra a talpasi sírkertben.

Levius Ernőné Neumann Emma, életének 23-ik, házasságának 4-ik évében Szarvason elhunyt.

A botrányos ítélet után.

Haverdaék bujdosása.

Távirati tudósítás.

Arad, február 18.

Haverda Mária és társai fölött tegnap új ítéletet hozott a főváros közönsége. Ez az ítélet merőben ellenkező a szegedi esküdtbíróság véleményével, mert Haverda Máriát csak a nagyszámú rendőrség tudta megoltalmazni az inzultusoktól. Este hontalanul bolyongott egyik szállodából a másikba, de mindenütt udvariasan kijelentették neki, hogy nem adhatnak lakást. Még a rokonai sem voltak otthon, amikor őket kereste s így ideiglenesen védőügyvédjénél volt kénytelen meghuzódni, mert másutt nem talált hajlékot, ahol nyugalomra hajthatta volna fejét.

Jánossy Aladár, a főlavallér ma reggel óta ismét Szegeden van. Az esküdt urak, akik felmentették, kézről kézre adják egymásnak s ezer koronát gyűjtöttek össze neki. Jánossy, aki az első alkalommal felkínált harminc korona kölcsönt méltatlankodva utasította vissza, az ezer koronát már elfogadta, de váltót adott róla.

A harmadik: Vojtha Antal tegnap délben feleségével együtt Budapestre érkezett és itt akarta bevárni, amíg állása ügyében intézkedni fog a kereskedelmi minisztérium. Amint azonban értesült Haverda Mariskának fogadtatásáról, elhatározta, hogy azonnal elhagyja a fővárost s ügyének eldőltségéig Hódmezővásárhelyen vonul meg, ahol a felesége évnő. A tegnap esti vonattal mindjárt el is utaztak a fővárosból.

A mai nap eseményei ezek:

(Haverda éjszakája.)

Haverda Mariska az elmúlt éjszakát ügyvédje, Bródy Ernő dr. lakásán töltötte. A képviselő házában szíves fogadtatásra talált.

Elmondta, hogy megdöbbenve kellett tapasztalnia, hogy a nép hangulata mennyire megváltozik és milyen kevés igazság van abban a hitben, hogy a vidék romlatlan, a főváros népe pedig erkölestelen. Szegeden, a jámbor civisek között ünnepelték, Budapesten pedig, ahol kálváriáját járta, kövel dobálták.

Nagyon szerényen vacsorázott Mariska. Sonkát evett teával, aztán lefeküdt úgy tizenegy óra tájban. Ma reggel kilenc óra felé fölébredt, megtette előkészületeit az elutazásra és átment a Royal-szállodába.

Nagyon panaszkodott Haverda Mariska a világ forgandósága fölött és a leghatározottabban kijelentette, hogy nem kér többet a világ örömeiből. Mihelyt rendezve lesznek a dolgai, nyomban zárdába vonul. Valószínűleg a chartreusek rendjéhez osztatja be magát, ahol a likörgyárban fog vignettákat ragasztani a palackokra. Lehet, hogy valami újabbfajta likört ő utána fognak elnevezni.

Délután elutazott a fővárosból, nem tudni: hova.

(Jarmatzky nem engedi a fiát.)

Egy újságíró ma délelőtt fölkereste Jarmatzky Sándor drt, Ujpest város főjegyzőjét, Haverda Mária elvált férjét. Jarmatzky a következőket mondotta:

— Az a hír, hogy nekem Haverda Mária tegnap táviratozott volna, nem igaz. Bródy dr. irodavezetője értesített engem.

— Hogyan vélekedik ön az ítéletről? — kérdezte az újságíró.

— Istenem, talán az lesz a legjobb, ha erről én nem nyilatkozom. Ön érthetőnek fogja ezt találni. A gyermekemet pedig nekem bírói ítélet adta oda s így a gyermek nálam marad.

En azt akarom, hogy az én gyermekem lehetőleg ne találkozzék az anyjával, mert az én fiam ne kerüljön bele abba a társaságba. En tisztességes embert akarok nevelni belőle. Az örökség dolga, a pénzkérdés pedig mellékes. A gyerek egyelőre az én házámban marad s aztán azt akarom, hogy egy külföldi internátusban nevelkedjék. A gyerek gépészmérnök szeretne lenni, hát legyen az!

(A védőket cáfolják.)

Lengyel Zoltán és Bródy Ernő nyilatkozatukban tudvalevőleg azt állították, hogy a hírlapok nem híven adták vissza a Haverda ügyben történeteket. Erre a budapesti esti lapok munkatársai ma így nyilatkoznak:

Alólirottak kijelentjük, láttuk, mikor a szegedi gyorsvonal első osztályú kocsijának ablakánál mosolyogva megjelent Lengyel Zoltán dr. kezében sárga rózsacsokrot tartott és a pályaudvaron várakozók felé intett. Konstatáljuk, hogy a védő urak nyilván tévedésben vannak, amikor úgy vélik, hogy a tömeg Haverda Mária, illetőleg a védők mellett tüntetett. A fogadtatás minden részen úgy ment végbe, mint a hogy megírtuk. Ez az igazság. Bennünket nem vezetett képzelődés, különösen szenzációkeresés, erre szükség se volt, mert a képzelődést jóval meghaladó anyagot szolgáltatott Haverda Mariska és társai. (Aláírva az esti lapok rendőri tudósítói.)

Lengyel Zoltán dr. ma este újból nyilatkozatot adott ki. Kijelenti ebben, hogy hazugság az, mintha ő együtt szállt volna ki tegnap a budapesti állomáson Haverda Mariskával; hazugság az, hogy kezében rózsacsokrot tartott. Végül kijelenti, hogy a lapok ama rendőri tudósítói ellen, akik a tegnapi eseményekről a valósággal ellenkező közleményeket írtak, sajtópört indít.

(Jánossy Szegeden marad.)

Jánossy iránt a rokonszenv egyre nő. Jánossy Szegeden van, itt is akar maradni. A Körösi János-féle vendéglőben megfordult délelőtt a védője, Pillar Artur dr. és még több szegedi ur társaságában. Itt nem ti-vornyázott, hanem mindössze két pohár sört ivott meg. Az a szándéka, hogy Szegeden maradjon, ha módjában lesz. Már szobát is bérelt a Laudon-utóban. A legerényesebb jóvedelemmel is megelégszik, csak hogy eddigi életmódjával és környezetével szakítsen. Részint a jóindulatú, részint a jó tiszteletberek valósággal megostromolják. Egyre invitálják vacsorákra, ebedyekre. Sőt már olyan ember is akadt, aki kijelentette, hogy lakást, ellátást ad Jánossynak, amíg Szegeden marad. Jánossy azonban minden ajánlatot visszautasít. Dolgozni akar és a munkája keresetéből megélni. A primadonnáskodástól ir-tózik. Egyik szegedi terménykereskedő havi 200 korona fizetést és 16 korona napidíjat ajánlott fel neki, ha elmegy hozzá utazónak. Írtózik attól, hogy a nevével, hírével, a mutogatásával keresse meg a kenyerét. Egy újságíró-nak ezeket mondta:

— Csak ezt a nevet, a Jánossy nevet tud-nám eltörölni. Valami más nevet szeretnék használni, egészen más nevet, csak ezt nem.

— Gondol-e még sokat Mariskára?

— Szeretem, nem tagadom. Hasudnék, ha azt mondanám, hogy nem törődöm már-vele. Hiszen a börtönben se fájt úgy semmi, mint mikor meghallottam, hogyan nyilatkozott-xólam.

Miközben Jánossy így a föltétlen tisztelet és szeretet hangján beszél Mariskáról, ki-veszi belső zsebéből a tárcáját és egy kis pa-pírt dob a tűzbe, amelyben egy kis emléket őrizgetett.

— Megtette, de azért fáj, ugy-e?

— Bizony isten nem fáj — mondja.

Az ítéletről nem igen beszél. Könnyezve hálálkodik a védőjének és áldja az esküdteteket. Ma Szegedre érkezett Jánossy nővére.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Varázskeringő operett. Barics Gyula, a szatmári színház tagjának fellépésével. (A bérlet.)
 Vasárnap: Délután mersékelt helyekkel: Szilveszter, operett. Este rendes helyekkel: Tatarjárás operett. Barics Gyula vendégfellépésével. (Bérlet.)

Ysaye Jenő hangversenye.

*

A világhírű belga hegedűművész eljött hozzánk is, hogy méltón megesodált internacionális művészetét nálunk is ragyogtassa. Sajnos, csak közepes számú, de mindvégig lelkes hangulatú közönség hallgatta azzal az áhítattal, amelylyel csak valóban nagy mesterek játékát élvezik.

Ysaye a klasszikus zene interpretátora. Tisztult, nyugodt felfogásán a mélységes tanulmányok leszűrődöttsége észlelhető; éles elméjével a nagy zeneszerzők legapróbb intum felfogását is átérzi és kifejezésre is juttatja. Tónusa meleg, bensőséges és játéka még külsőségekben is esztetikai gyönyörűséget nyújt.

Mozart gyönyörű G. Dur hangversenyevel kezdte Ysaye. A három tételes remekművet valóban elragadó átértéssel és fölényes felfogással játszotta. Az adagióban szinte beleheltük a klasszikus zene különleges színét, illatát, a menüettben a rythmus precíz tagoltságát élveztük. Ysaye a forma abszolút mestere. Nincs az a legkisebb rythmikai nuance, a melyet meg ne hallanánk hegedűjén.

Mendelssohn általánosan ismert E moll koncertje következett ezután.

Kubelik, Thomson, Koczián Burmester és a többi nagy hegedűművész mind a technikai részeket emelték ki Mendelssohn e remekművében. Ysaye Jenő úgy játszott, mintha Mendelssohn, a szerző élne és az instrukciókat megadná neki játék közben. Az első részt nemcsak hevülettel, a középső részt, az adagiót, lágy lyrissággal és az allegrot frappáns nekilendüléssel, viharos ovációkra ragadva hallgatóságát.

Ezután úgy concepciójánál fogva, mint technikai nehézségeiben is különleges szám következett.

Wagner „Parzifal”-jának egy részletét játszotta el Ysaye érett felfogással. Nyugodt, pőznélküli congenialis átérzéssel játszotta a német zeneóriás nem mindenki által élvezhető gondolatait. A titokzatos germán bűvkör elevenedett meg előttünk Ysaye játékában. Ime, Wagner Rikárdot is élveztük a modernség korában és Ysaye Jenő a tudós korrektségével és alaposágával világította meg előttünk Wagner kontrapunktikus fogásait és még a laikus is élvezni tudta a nagy belga mester játékát.

Frappáns ellentétül Händel egy dalát játszotta ezután a mester, a klasszikus zene mélységes szeretetével és kifogástalan precíz felfogással.

Saint-Saens. Vieuxtemps műveit egyaránt mesteri előadásban hallgattuk eztán még. Nem tudunk betelni a páratlan tiszta, eszményien nemes játék élvezetével. Csak szuperlatívusokba boesájtkozhatunk, ha tovább dicsérünk, ezért csak annyit még, hogy Ysaye játéka nem sablonos koncert, hanem kulturtörténeti esemény volt és megérdemelte volna, hogy a közönség megostromolja a Fehér Kereszt kapuit.

Nem volna teljes a beszámoló, ha Dienzl Oszkáról, a zongoraművész-kisérőről nem emlékeznénk meg különös melegséggel. Dienzl nem kísért, hanem kiegészítette a mester játékát, a zongora ujjai alatt éledni kezd, az előadott mű minden részlete kidomborodik. Dienzl

egy művész-lélek volt az este Isaye-val; a két művész egy célra szövetkezett és teljesen egygyé forrtak össze az előadott darabokban.

Dienzl Oszkárnál nincs hivottabb zongorakísérő jelenleg. Zseniális lelkével, nagy tudásával győzedelmeskedik az élettelen zongora fölött és mindenben alkalmazkodik az előadó művészhez. A közönség viharos tapsai méltán őt is illették.

A hangverseny rendezése körültekintő és avatott kézben nyugodott és ez a közönség osztatlan meglepedésével találkozott.

Cs. M.

* A régi Képzőművészeti Egyesület feloszlása. Hosszu évek óta húzódik egy, ma már nem is működő, aradi művészeti egyesületnek feloszlási ügye. Az Aradi Képzőművészeti Egyesület ez, mely már több évvel ezelőtt, mikor az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat megalakult, beszüntette működését. E régi egyesületnek legtöbb tagja ma az új képzőművészeti egyesület tagja és ezek már több ízben megkísérelték a régi egyesület formális feloszlásának kimondását, mert semmi ok sincs arra, hogy a valójában már nem működő egyesület szabályszerűen fel ne oszoljék. Az egyesületnek több értékes műtárgya és vagyona is van s mindennek legjobb helye természetesen a tevékenyen működő Képző- és Iparművészeti Társulatnál volna. Most végre a feloszlás ügye döntő stádiumba jutott, amennyiben Urbán Iván elnök az egyesület tagjait rendkívüli közgyűlésre hívta össze a következő meghívóval:

Az Aradi Képzőművészeti Egyesület igen tisztelt tagjait 1910. évi február hó 28-án délután 5 órakor Arad szabad királyi város székházának emeleti tanácstermében tartandó rendkívüli közgyűlésre ezennel meghívom. — Napirend: Az egyesület feloszlása és vagyona iránti intézkedés. Arad, 1910. évi február hó 15-én. Urbán Iván s. k., elnök. — Figyelmeztetés: Az alapszabályok „Határozatképesség” című fejezetének értelmében ezen határozathoz az összes tagok kétharmad részének jelenléte szükséges. Ha a tagok a most meghirdetett rendkívüli közgyűlésen a kellő számban nem jelennek meg, úgy 15 nap múlva újabb közgyűlés lesz megtartva, a mely a határozatképesség miatt elhalasztott közgyűlésre kitűzött ügyek felett, — tekintet nélkül a megjelent tagok számára, — határozni fog.

* A Kölcsey-egyesület felolvasása szombaton délután 5 órakor kezdődik. Alexander Bernát dr. (Alfa) a déli gyorsvonattal érkezik Aradra. A felolvasás után az estét tisztelőivel a Fehér Keresztben fogja eltölteni. A felolvasás miatt a Kölcsey-egyesület könyvtára szombaton zárva lesz.

* Képvásárlás. A Nyilassy-tárlaton Zima Tibor megvásárolta a „Hollandi város” című képet.

* Voiturettek versenye. A modern versenyek legérdekesebbikét, az automobil-versenyeiket a közönség mindig nagy érdeklődéssel kíséri. A legutolsó francia voiturette versenyt, melyen a három első díjat a Pegeaut kocsik nyerték meg, Pathé Frères mesteri kinematográf felvételében mutatja be az Uránia színház sportműsorának kapcsán. Hatalmas látványt nyújtanak a száguldó autók, nyomukban gomolygó portengerrel. A közönség óriási érdeklődéssel kíséri a szenzációs műsort, melynek minden egyes száma alkalmas a tudás és szórakozás vágy teljes kielégítésére. A tíz számból álló klasszikus sport-műsort szombaton mutatja be utoljára az Uránia, melynek délután rendezett ifjusági előadásain százával vett részt a tanuló-ifjuság.

Wilde Oszkár barátja.

Douglas Alfréd lord egy botránypörben.

Távirati tudósítás.

Arad, február 19.

A londoni Old-Bailey törvényszék ma fejezt be egy rendkívül érdekes és az angol főváros legelőkelőbb köreiben izgalmat keltett botránypört, amelynek középpontjában Douglas Alfréd lord, Wilde Oszkárnak hűséges és híres barátja állott.

A panaszosként Manners-Soutton Henrik, Canterbury Viscount fia és örököse, egy klerikális folyóirat kiadója szerepelt. Crosland Hudson Williamot, a leghíresebb angol publicistát, az Academy-nek, a legelőkelőbb és legmodernebb irodalmi szemlének szerkesztőjét rágalmazás miatt állította a bíróság elé. A szerkesztő Manners-Soutton a szemlében hevesen megtámadta, azt írta róla, hogy iszákos, kártyás és piszkos kéjenc, aki a nyomdájában titkos, undorító pornografikus könyveket nyomtat. A bíróság előtt a vádlott kérte a valódiság bizonyítását.

A tárgyalásnak már első két napján le-sújtó anyagot tárt a vádlott a panaszosra nézve a bíróság elé. A harmadik nap szenzációsan érdekes volt, mert ekkor hallgatták ki tanuként Douglas Alfréd lordot. A lord az Academy tulajdonképeni kiadója és éveken át jó viszonyban élt a panaszossal.

A lord előkelő megjelenése a legjobb benyomást keltette. Azt mondotta, hogy Manners-Souttonnal egy klubban ismerkedett meg, melynek mindketten tagjai voltak. Figyelme tette akkortájt panaszost, hogy óvakodjék egy német származású, König báró nevű urtól, aki egy gyanús francia emberrel ismertette meg az előkelő angol fiatalságot. Ez a francia serdületlen leánykakat szállított, amiből óriási botrány keletkezett, detektívek avatkoztak a dologba és a panaszos ellen diffamáló feljelentés készült.

— Under fogott el a dolog miatt — vallotta Douglas lord — és a panaszosnak megmondottam, hogy aljas bestiának tartom. Térdem állva könyörgött előttem; könyörültem rajta és az ügyvédem rendbe hozta az ügyet. Azóta ezzel az urral nem érintkeztem. Crosland ur, a lapom szerkesztője, az én tudommal és beleegyezésemmel leplezte le ezt a fenevadat.

Ezután a panaszos ügyvédje órákon át keresztkérdéseket intézett a lordhoz. A tanúkihallgatásnak ez a része rendkívül izgalmas jelenetekben bővelkedett.

Védő: Lordságod barátja volt az elhunyt Wilde Oszkárnak?

Tanu (felegyenesedve, emelt hangon): Igen!

Védő: Ebből a barátságból nem keletkezett semmi olyas, amiért szégyenkeznie kellene, vagy amit oka lenne megbánnia?

Tanu: Nem! Semmi irányban sem!

A védő ezután felolvasta Douglas lordnak azt a levelét, melyet a panaszoshoz intézett és amelyben ezt piszkos, közönséges csirkefogónak nevezte.

Tanu: Nagy felindulásban írtam ezt a levelet, de azt hiszem, hogy találóan jellemeztem ezt az embert.

Védő: Nem írt ön az atyjának, Queensberry márkinak sértő levelet?

Tanu: Igen, ezt megtettem.

Ügyvéd: Egy levélben azzal fenyegette, hogy lelövi.

Tanu: Ezt nem tettem, az nem igaz.

Védő: Tehát tagadja, hogy lelövással fe-

nyegette atyját, mikor az arra szólította föl őt, hogy szakítson Wilde Oszkárral?

Tanu: Az volt a véleményem, hogy atyámnak nem volt joga ahhoz, hogy ebbe az ügybe avatkozzék.

Védő: Ismerte ön már akkor Wilde jellemét?

Tanu: Én őt ártatlannak tartottam. Valamit el kell mondanom: Jelen voltam, mikor Wilde, — Clarke Oszkárral, Anglia legkiválóbb kriminalistájával tárgyalt bűnpörének megindulásakor. Ez a nagytekintélyű ügyvéd azt mondotta, hogy nem vállalná el a védelmet, ha nem lenne Wilde ártatlanságáról meggyőződve.

Egy bíró (a védőügyvédhez): Ne felejtse el védő ur, hogy olyan íróról volt szó, aki háttartalan íszteletnak örvendett.

Védő: Ezt elismerem. Mikor azonban Wilde Oszkár leülte fegyházbüntetését és kiszabadult, nem találkozott vele tanu ur egy nápolyi szállodában?

Tanu (indulatosan és izgatottan): Elmondom önnek ezt a dolgot. Nápolyban nyaralóm volt és Wilde nálam élt. Mikor a fegyházból kiszabadult, teljesen megtört és halódó ember volt. Eljött hozzám. Egyetlen barátja voltam. Így szólott: Ha te elhagysz, egyenesen a pokolba megyek. Együtt maradtam vele haláláig. Mindent megtettem érte, én fizettem a temetése költségeit (reszkető hangon és majdnem kiáltva) és én ezt egész életében nem szégyellem.

Védő: Még mindig hisz Wilde ártatlanságában?

Tanu: Nem. De nem is törődöm vele. Jó barátom volt és én imádtam őt. Ez által tönkre tettem életem legszebb éveit és életem földi pokollá vált. (Kiabálva.) Kijelentem, hogy egy olyan ember, aki képes arra, hogy idejőjön és tizenöt év előtt történt förtelmes dolgot képes kiásni, az zsaroló tascó. (Az ügyvédre rivalva): Elliot urnak kellett volna tulajdonképpen a panaszost védenie, de nem nyújtott segédkezet ilyen híre munkára, mint ön.

Elnök: Tanu ur ne sétsen az ügyvédet.

Tanu: Bocsánatot kérek, de felforr a vérem, ha halom, amint halott atyámat és halott barátomat sirjukban meggyalázzák.

Ma hoztak az esküdtek ítéletet és Crosland szerkesztőt egyhangulag felmentették, illetőleg elismerték, hogy a valódiság bizonyítása teljesen sikerült.

HIREK.

A hiéna.

Letartóztatott kivándorlási ügynök.

Távíratí tudósítás.

Arad, február 18.

Az elvetemült emberek legveszedelmesebb fajtája a kivándorlási hiéna, ezek közül is a leggonoszabb volt Tauber Gusztáv 30 esztendő bécsei ügynök, aki mint ipari vállalkozó szerepelt.

Ezt a Taubert a felvidéki határrendőrségek már régen keresik, de olyan ügyes volt, hogy még személyleírását sem tudták megszerezni és nevét sem ismerték.

Ő csak Bécsbe vitte az embereit, akik persze tudták utjuk célját, hiszen a katonaság elől akartak Amerikába szökni. Tauber pedig arra vállalkozott, hogy aránylag olcsó pénzen, utlevél és okmányok nélkül szállítja őket Amerikába, sőt Ausztráliába is ilyen módon egyike lett a legveszedelmesebb katonaszabadítóknak a felvidéken. Ha valahol érdeklődtek személye

iránt, okmányokkal igazoltamagát, így most is, amikor Abaujmegegyéből hozta a katonaköteleseket; a halmi községi bíró igazolta, hogy gyári munkásokat szállít Ausztriába, az ausztriai gyár pedig igazolta, hogy megbízta őt munkásszerzéssel.

Tauber a kivándorlásra csábítottaktól a vitéldijakon kívül a maga részére 30 koronát szedett fejenként és miután a kivándorlási ügynökségtől is magas jutalékot kapott, igen nagy volt a keresete.

Tegnap azonban egy kis baj érte. Berger budapesti rendőrmester, a keleti pályaudvaron látta az elegáns urat a sok fiatalemberrel, — 16 parasztleány volt vele — és gyanúja támadt. Igazolásra szólította fel a finom urat, aki erőlyesen tiltakozott az ellen, hogy az utasokat molesztálják; azért nincsen Magyarországon idegenforgalom, „ungarische Misawirtschaft“ stb., de előadta az okmányait. Berger őrmester nem respektálta az okmányokat, bevitte a társaságot az őrszobába, ahol mindjárt az első megkérdezett leányt, akit már hazavonzott a szíve, beismerte, hogy bizony, Amerikába mennek. A társaság azután bekerült a VII. kerületi kapitányságra, ahol Roós rendőrfogalmazó ma kihallgatta őket és referálása alapján Peregriny rendőrtanácsos következő ítéletet hozta:

Tauber Gusztávot 60 napi elzárásra és 600 korona pénzbüntetésre, a kivándorlókat egyenként 8 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte. Taubert azonkívül kitiltották az ország területéről. És ezzel Tauber ur gyönyörű jövedelme Magyarországon körülbelül megszűnt. De jön majd helyette egy másik Tauber.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 19-én az időjárás: enyhe, elvélve csapadék.

— Aradi küldöttség az új párt alakuló gyűlésén. Budapesti tudósítónk jelenti: Már a mai nap folyamán Aradról és Aradvármegyéből a holnapi pártalakulásra igen nagy számban érkeztek Budapestre, dacára annak, hogy a küldöttségek legnagyobb része csak holnap érkezik meg. A ma megjelentek között van: Urban Iván, Fábian Lajos, Solymossy Lajos báró, Bohus Lajos báró, Kintzig János, Almay Oliver, Breda Viktor gróf, Tagányi Sándor dr., Szabó Zoltán, Tisch Mór dr., Hármory László dr., Stauber József, Vörös Henrik, Varjassy Arpad, Bódy Bódog, Halász Jenő, Neuman Károly dr., Baross Ferenc, Keller Gyula, Hanthó Jenő, Csikv Ödön dr., Nemess Zsigmond dr., Schenk Ferenc, Reisinger Sándor, Steiner József, Ransburg Sándor és még számosan a vármegyéből.

— Változások a tábornoki karban. A közös hadsereg Rendeleti Közlönye jelenti: Ófelsége felmentette Pino v. Friedenthal gyalogsági tábornokot a przemysli hadtest parancsnoki állásától és kinevezte erre az állásra Kummer v. Falkenfeld altábornagyot; felmentette továbbá Hofmann altábornagyot a bécsei városi parancsnokság alól és Reitz vezérőrnagyot nevezte ki helyébe; elrendelte vértessai Weiss Ernő altábornagy, budapesti városi parancsnoknak saját kérelmére való nyugdíjazását a Lipót-rend lovagkeresztjének egyidejű díjtalan adományozása mellett, végül kinevezte Wernhardt Pál báró vezérőrnagyot, a 6. lovasdandár parancsnokát budapesti városi parancsnokká.

— Uralkodók utazása. Brüsszelből táviratozzák: Albert belga király a tavasszal meg fogja látogatni a berlini udvart. Ez lesz Albert király első hivatalos látogatása. Berlinből táviratozzák: Vilmos német császár március 24 én egy heti tartózkodásra Korfu szigetére megy, ahol meg fogja látogatni Roosewelt Tivadar.

— Az aradi függetlenségi és 48-as kör ma este igen látogatott ülést tartott, melyen Nagy Kálmán elnök beszámolt a vasárnapi pártszervező gyűlés előmunkálatairól. Az elnök bejelentette, az aradi függetlenségi polgárság felkarolta azt az eszmét, hogy Aradon újból egyetemes, erős függetlenségi pártot alakítsanak, melyben a megyenyolcas eszmák hívei együtt küzdhetnek elveikért. Az elnök végül felhívta a tagokat, hogy a vasárnapi gyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

— Adakozás Tisza Kálmán szobrára. Tisza Kálmán Budapesten felállítandó szobrára ma a következő adomány érkezett hozzánk:

Steinhardt Mór dr. 20 kor.

Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— Az új állomási épület pályázata. Ma járt le az aradi új állomási épület második pályázata. Az első tudvalevőleg nem lehetett keresztülvinni, mert nem akadt olyan vállalkozó, aki a föltételek értelmében belefogott volna a munkába. A pályázat eredménye még ismeretlen, mert komplikált átszámításokat kell végezni a döntő fórumnak. A máig beérkezett ajánlatok ezek: A kőművesmunkálatokra: Steiner József 336.463 kor., Fodor és Reisinger 339.443 kor., Szántay Lajos 346.443 kor., Kocsis Lajos 354.896 kor. (Ezek Aradról.) Politzer és Holtzmann (Budapest) 326.384 koronáért. Az ácsmunkálatokra ilyen összegekkel adták be pályázatukat: Steiner József 42.325 kor., Kocsis Lajos 42.763 kor., Szántay Lajos 46.512 kor., Fodor és Reisinger 52.470 kor., Politzer és Holtzmann 48.485 korona. Remélhető, hogy az illetékes tényezők a munkák kiadásánál is előnyben részesítik az aradi ajánlatokat.

— Fiedler tábornok halála. Bécsből táviratozzák: Fiedler Ferdinánd gyalogsági tábornok, csapatfőfelügyelő ma délután három órakor meghalt. Fiedler 1842-ben született Olmützben. Résztvett az olasz háborúban, számos hadgyakorlatot vezetett és egyike volt a hadsereg legképzettebb magasrangú tisztjeinek.

— Temetés. Ma délután helyezték örök nyugalomra farádi Vörös Amáliát, aki tegnap 83 éves korában elhunyt. A temetésen nagyszámu gyászoló közönség vett részt; ott volt Vörös László volt kereskedelmi miniszter is, kinek az elhunyt közeli rokona volt. A holttestet a felső temetőben levő családi sírboltban helyezték el.

— Csalás a rendőrség nevével. Budapesti tudósítónk jelenti: A fővárosi rendőrség ma beidézte Parlagi Aladárt, aki már több rendbeli csalásért volt büntetve és most is azért indították meg ellene az eljárást, mert, mint a „Közigazgatási Almanach“ álszerkesztője, Tóth Lajos és Peregrinyi rendőrtanácsosok nevével visszaéléseket követett el és egész csomó embert károsított meg. A nyomozás során kitűnt, hogy Parlagi nemcsak álszerkesztő, hanem szabad óráiban közörség-ségéd, nem szabad óráiban pedig a fogház lakója. Az eljárást tovább folytatják ellene.

— A braganzai herceg váltói. Berlinből táviratozzák: Miguel braganzai herceg a következő táviratot intézte a párisi Matin-hoz: „Csodálkozással olvastam közleményüket, hogy engem nagy összeg erejéig megkárosítottak, és azokat a részleteket, hogy csaptak be. A hír teljesen alaptalan. Kérem soraim közlését, Miguel braganzai herceg”. — Berlinből táviratozzák: A londoni smaragd bánya részvénytársaság elnöke, egy hollandi hírlapírónak kijelentette, tény, hogy a braganzai hercegtől elfogadtak váltókat, minthogy fizetés helyett mindenkitől, aki arra jó, elfogadnak ilyen váltókat. A berlini hatóságok rablást követtek el, amikor elkobozták a váltókat. Mihelyt ő (az elnök) megtudta, mint ír alattvaló, panaszt emelt a konzulátusnál és az ügy jelenleg a berlini angol nagykövét előtt van.

— Lueger betegsége. Bécsből táviratozzák: Lueger Károly főpolgármester állapotában ma délután reszabbedás állott be. Este valamivel jobban lett, orvosai azonban komolynak tartják állapotát és állandóan körülötte vannak. Katasztrófától egyelőre nem tartanak. Érdekes, hogy hosszas aléltágából föleszmélve szívtart kért, de néhány szippantás után eldobta.

— Roosevelt ex elnök fia — kereskedősegéd. Roosevelt Tivadarnak, az Egyesült-Államok volt elnökének fia, Roosevelt Teddy tudvalevőleg eljegyezte magát Butter Alexander kisasszonnyal és az eljegyzés alkalmából az amerikai lapok most hosszan foglalkoznak Roosevelt e legidősebb fiával. Roosevelt Teddy, miután a harvadi egyetemen elvégezte tanulmányait, egy nagy newyorki szőnyegüzlet alkalmazottja lett. Ott, atyja kívánsága szerint, a többi segédekkel teljesen egyenlő bánásmódotan részesítették és ő maga is kérte főnökét, hogy ne tekintse származását, hanem minden szükséges munkát bizsanak rá. Egy alkalommal egy utcai esendzavarásból kifolyólag ártatlanul őt is letartóztatták. A f. a. l. Roosevelt kijelentette, hogy ő nem vett részt a tüntetésben, mire a bíró így szólt:

— Az ön apjának fia bizonyára nem fog hazudni!

És azonnal hazaengedte Rooseveltet.

— Elzúllott zsenri fiu. Budapestre jelentik: Ma a gyűjtőfogházban öngyilkos kísérletet követett el Molnár Ferenc, zsenri családból származó ifju, akit betörésért 3 évi fogházra ítélték. Molnár kalandos életet élt. Hajdan Zemplénmegyében főszolgabíró volt, azután szabálytalanságok miatt megfosztották állásától. Budapestre ment és a Ganz-gyárban kikartá tanulni a lakatosmesterséget. Azt mondta, hogy megunta az uri életet, iparos akar lenni. De nem mondott igazat. A gyárban megtanulta a zár készítését, amit arra használt föl, hogy Budapestre megszökve Fiumében egy bankba betört. Ott börtönre ítélték, de megszökött és Békésmegyében lakói rokenaihoz utazott. Elfogták és föl vitték Budapestre a gyűjtőfogházba, ahol ma felakasztotta magát. Nem halt meg, mert elvágta a kötelet. Állapota aggasztó.

— Pénztézet a község házában. Különös levelet kaptunk ma a temesmegyei Majlátfalváról. Azt írja egyik olvasónk, hogy a község házában évek óta egy Hitelszövetkezet tartja hivatalos helyiségeit s a szövetkezet tisztviselői bent dolgoznak a község házában. A levél szerint a község teljesen ingyen adta át a helyiségeket a szövetkezet céljaira. A levél írója arra kér bennünket, hogy a visszas állapotról hívjuk föl az illetékes hatóság figyelmét.

— A borszörösöki tanítóhecc. A Somlyó-vidék írja:

Lapunk olvasói előtt eléggé ismeretes a borszörösöki kántortanítói választás ügye. A Nagypárt sehogysem akar belenyugodni Pados Antal kántortanító megválasztásába, e miatt a faluban sincs nyugalom, állandó a lázadás. Már két ízben lőttek rá a tanítóra az esti órákban, a múlt héten első ízben és a héten másodízben. Nemrég beverték a tanítói lakás ablakait, bedöngették a pajtáját és a múlt hét egyik éjjelén asszonyok adtak macskazenét a tanítónak és trágár dalokat énekeltek neki. A hétre ismét csendőrséget kértek a rend helyreállítására Borszörösökre. Hogy meddig tart ez az ádáz harc a kántortanító ellen, ugyancsak bajos volna megmondani. Annyi bizonyos, hogy undok eszközökkel harcolnak a megválasztott tanító ellen, amely megjárna talán Ázsiában, de nem egy kulturált országban. A betyárizmusnak és az elvetemültségnek a legnagyobb foka kell ahhoz, hogy valakinek az életére törjenek, mint a jelen esetben is. Ez undok, aljas, gaz munka, mely felett minden jóízű ember kell, hogy megbotráncsozzon.

Mi arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit csinál a szolgabíró, meg a pap Borszörösökön. Állítólag ezek a nép nevelői.

— Csöd. Az aradi királyi törvényszék Braun Miksa férfiruha-kereskedő ellen — aki ma önmaga ellen csödtöt kért, — a csödtöt elrendelte. Csödbiztossá Heller Mór dr. törvényszéki bírót, tömeggondnokká Berger Ernő dr.-t, helyettesévé Rácz Sándor aradi ügyvédeként rendelte ki. Bejelentési határidő március 27., felszámolási tárgyalás április 7.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban február hó 18-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Rácz Mihály vasúti munkásnak Julianna nevű leánya, Szuperics Miklós gépgyári munkásnak Julianna nevű leánya. Meghalt: Flam Lajos 35 éves pinócér, Márton Anna 70 éves napszámosnő, Molnár József 4 hónapos fiu.

— Gyászjelentés. Haas Béla, az aradi zsidó hitközség nagy jövedelmének elhalálása feletti mély részvétből február 20-án délelőtt fél-tizenkét ókor gyászmenekünnepély lesz.

— Köszönetnyilvánítás. Unger Mór zenetanár folyó hó 18-án növendékeivel magas színvonalon álló hangversenyt rendezett, melynek fele jövedelmét a polgári jótékony nőegylet pénztára javára szánta. A mai napon az egylet vezetőségének kétszáz koronát szolgáltatott át, mely humánus lélekre valló nagylelkű adományt hálás szívvel köszöni az egylet nevében özv. Purgly Lajosné s. k. fővédasszony, Darányi Jánosné s. k. titkár. Aradon, 1910. február hó 17-én. 1064

— Kossak oszár. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 8. sz. Telefon 657. 261

— Francia illörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

TARKASÁGOK.

★

(Az előzékeny rab.) Egy vidéki törvényszéken esett meg tárgyalás közben S. ügyésszel, akit azóta már főügyésznek neveztek ki:

A vádlottak padján egy többször büntetett osirkefogó ült. Mialatt az ügyvéd a védőbeszédet tartotta, egyszerre csak recsegés-repogás hallatszott; az ügyész alatt összetört a szék.

Miközben, a hallgatóság csendes derűtségétől kísérve, az ügyész feltápáskodott a földről, felugrott a vádlott és ünnepies udvariassággal szólott:

— Megengedi, nagyságos ügyész ur, hogy felajánljam önnek a helyemet?

★

(A statisztika.) A budapesti Nemzeti Színház kis bejáró kapuja előtt, ahol a színészek szoktak álldogálni, a minap egy nyurga ifju járt fel és alá, hosszú haja volt, szemében pedig a művészet szent tüze lelobogott.

Nagy habozás után végre odalépett Kovács Mihályhoz, az ismert komikushoz:

— Nagyságos ur, hol lehet statisztának jelentkezni?

Kovács Mihály hidegen felelt:

— Budán, Második kerület, Statisztikai hivatal.

★

(Hivatalos stílus.) Egy gáji rendőr a következő jelentést szerkesztette, mikor egy lovat fogott a tilosban:

— Jelentem alásan a nemzeti bírő urnak, hogy a tilosban alulírott lovat találtam, mit hivatalos tisztelettel bekísértem.

★

(A farkas ember és a szivar.) Nagyon gazdag, de farkas paraszt ember utazik a gyorsvonat második osztályán. Ugyanabban a kupében ül egy elékelő főhadnagy is. A paraszt, miután cipőjét lehuzta a ingujjban lehevert, szivarra gyújtott. Egy olcsó szivarra. Egy rettenetesen bűdös szivarra. A tiszt eleinte fészkelődött, majd valósággal megvadt a rémes szagtól. Hogy ellensúlyozza a dolgot, ő maga egy nagyon finom szivarra gyújtott. Füstölt, füstölt erősen, de a drága szivar nem birt az ordenáré bagóval. Végre a tisztnek jó gondolata támadt. Megkínálta a parasztot a maga drága szivarjával. Az elvette, eltette és a rossz bagót tovább szívta.

A tiszt örült dühvel ordított rá.

— Hát miért nem az én finom szivaromat szívja?

Rendíthetetlen nyugalommal válaszolt emez:

— Azt elteszem egy olyan alkalomra, mikor majd egy finom társaságban leszek.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:

**Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszén,
Kétszer mosott ostrai kovácskőszén,
Rostált darabos bükkfaszén.**

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

621

Szavatolunk, hogy a szén első minőségű és más olcsóbb fajta szénnel keverve nincs

Reusz Mór és Fia

porosz kőszén, koks és faszén telepe

Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

Telefon 162. sz.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

A Tavaszi Vásár.

A vásár szervezői Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 18.

Néhány éve a főváros kereskedői köreiben az a szándék vert gyökeret, hogy a lipcei Messék mintájára Budapesten alkalmat adjanak a magyar iparókkak fogyasztásának, megismerésének, forgalmának növelésére. S így született meg a Tavaszi Vásár, amelynek első célja az volt, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsen a gyáros és a kereskedő között. Az első ily vásár, az Iparcsarnokban, még meglehetősen szűk keretek között mozgott. Csak egy-két szakma, főként a papiripar volt azon képviselve s kevés volt a vidékiek száma, akik annak kedvéért a fővárosba rándultak.

Azóta a Tavaszi Vásár keretei egyre bővültek, újabb és újabb ipari csoportok csatlakoztak ahhoz s legutóbb már nemcsak az ipari és kereskedelmi életnek, de az idegenforgalomnak is eseménye volt az. A lipcei Messétől nagyon messze van, de máris nagy szolgálatot tesz a maga hatáskörében.

A Tavaszi Vásár szervezői legújabbban annak helyes tudatára ébredtek, hogy a Vásár a maga céljait úgy tudja igazán betölteni, ha a vidék érdeklődését kellően megszerzik és biztosítják. S ezért azok a férfiak, akik a Tavaszi Vásár ügyének élén állanak, most sorra fölkeresik a vidék nagyobb városait, hogy a Tavaszi Vásár céljait, szervezetét, jelentőségét megismertessék s arra mindenütt helyi bizottságot alakítsanak. Ily célból jön vasárnap Aradra Szénásy Béla, a Vásár ügyvezető elnöke és Goda Géza, annak igazgatója. Mindketten vasárnap délelőtt az aradi kereskedelmi és iparkamarában előadást tartanak, a mi a propagandának vonzó, érdekes formáját fogja nyújtani. Az aradi kereskedők és iparosok bizonyára kellően méltányolják ezt a jelentős ügyet és tanujelét adják az érdeklődésnek, amelyet ez a nagyszabású komoly mozgalom s a fővárosi előadók személye egyformán elvárhat tőlük.

Az Aradi Kereskedők Köre a következő felhívást teszi közzé: A budapesti Tavaszi Vásár ügyvezetősége e hó 20-án, vasárnap Aradra jön, hogy az itteni kereskedők és iparosok bevonásával a Vásár helyi bizottságát megalakítsa. Ez alkalommal Goda Géza, a Tavaszi Vásár igazgatója felolvasást fog tartani. Az alakulás és felolvasás vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor lesz az aradi kereskedelmi és iparkamara székházában. Tekintettel a Tavaszi Vásár nagy kereskedelmi jelentőségére, felhívjuk az Aradi Kereskedők Köre összes tagjait, főként pedig a rövidáru-, díszmű-, kézmű-, papir- és ezekkel kapcsolatos szakmabeli kereskedőket, hogy az alakulásban és felolvasásban minél számottevőbben vegyenek részt.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 18.

Hiába várjuk a télnek megkésve való be-köszöntését, ehelyett teljesen enyhe időjárás uralkodik. A mezőgazdasági állapot ezidő szerint a lehető legjobb, a vetések szép kilátással kecsegtetnek. Ezen kedvező körülmény kifejezésre jut a gabonaüzlet irányzatában, amennyiben az árak alaposan ellanyhultak.

A mai piacon eladásra került:

700 mm. buza	13.80—14.10
800 mm. tengeri	6.00—6.10
Rozs	9.—
Zab	7.—
Árpa	6.70

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távíratí tudósítás.

Budapest, február 18.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Készáru: Kínálat, vételkészt korlátolt, 10000 mm. 10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	É. órai szárlat
Tengeri 1910. májusra	6.55—6.56	6.55—6.56
Buza 1910. áprillásra	8.73—13.74	13.76—13.77
Zab 1910. áprillásra	7.38—7.39	7.37—7.38
Rozs 1910. áprillásra	9.34—9.35	9.33—9.40
Buza 1910. októberre	11.44—11.45	11.45—11.46
Buza 1910. májusra	13.52—13.53	13.46—13.47
Rozs 1910. októberre	8.45—8.46	8.47—9.48

Zárul 5 órakor

Osztrák hiteltársaság	—	—	674.—
Magyar hiteltársaság	—	—	812.50
Városi villamos vasúti részvény	—	—	327.—
Közüti vasút	—	—	600.—

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi február hó 19-én:

A) bérlet.

A) bérlet.

Barics Gyula vendégfelleptével:

Varázskeringő.

Operette 8 felvonásban. Írták: Dörmann és Jacobsen. Fordította: Mérei Adolf. Zenejét szerzte: Strauss Osakár

SZEMÉLYEK:

XIII. Joachim Polgár S.	Niki, hadnagy	Barics Gyula.
Heléna, leánya Wlassák V.	Friderika	Benkóné.
Lotár, öccse Leóvei Leo.	Steingruber	Dióssy Nusi.

Kiadás 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bárd Simonfi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910 február 19-én szombat:

1. Angol boxoló verseny. — 2. Kellermann Anna, a kis uszóbajnoknő. — 3. Leopárdvadászat. — 4. Kerekcsolyázók. — 5. Belga lovaglóliskola Ippernben. — 6. Látogatás a párisi állatkertben. — 7. Motoros kocskák (voiturettes) versenye. — 8. Blackwood Jim, a Derby nyerd. — 9. Jegesmedve vadászat az északi sarkvidéken. — 10. Az 1909. évi glasgowi nagy akadályverseny.

Előadások délután 1/6 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTER.*

VILÁGHIRŰ
BRÜNNI SZÖVETEK
GYÁRI ÁRAKON.
ETZLER-DOSTAL BRÜNN
KIVÁLOGTATOTT, TISZT, ÉS ZSÉLYMENTES FORRÁS
KÖRÖKÖZMÉNYE, AMELYBEN A LEGTÖBB
KIVÁLOGTATOTT, TISZT, ÉS ZSÉLYMENTES FORRÁS
KÖRÖKÖZMÉNYE, AMELYBEN A LEGTÖBB

6793

Végre tiszta!
(„Endlich rein“)

a legtekélyesebb és legmesszebb menő egészségügyi és kozmetikus követelményeknek megfelelő mosdópép. Dobozban, tubusban. Fogszárának is használható. (Törv. védve.) A „Végre tiszta“ („Endlich rein“) jó hatással van a bőrre, élénkíti, és már rövid idei használat után lágy és gyöngéddé teszi. Használatban olcsó, mint mosdó- és fürdőszappan, főlegmuhatatlant, az előkező toalett asztalnak és a családoknak is ideális használati szert. Tubusban csomagolva orvosnak, utazónak és sportembernek különösen ajánlható.

Vegyesüzletgyár: Bucher, Wilm
I. Himmelplortgasse 17.
Kapható drogeriákban, gyógyszerüzletekben és Utazásüzletekben.

6890

Alapított
1840.

Rosenblüh H. és Társa.

Alapított
1840.

A tavaszi újdonságok már beérkeztek — új szövésű kelmék pompás pasztell színekben, ugyisint blous kelmék — kirakatainkban már megtekinthetők.

Vászon és fehérnemű árak kivételes olcsó eladása.

A nagy áremelkedés dacára **maradékok** továbbra is — a régi **olcsó árakhoz.**Finom szálú **pamuth vászon mtr. 34 kr.**Közép szálú **pamuth vászon mtr. 32 kr.**Mosott chiffon **madapolan mtr. 32 és 34 kr.**Bőr erős **alsólepedő varrás**
nélkül darabonként 1 frt. 40 kr.Most érkezett **3000 méter tiszta cérna vászon maradék méterenként 72 és 78 krajcárért.**

Fentiekből **mintákat** is küldünk, kívánatra **többi léből egy 5 kg.-os csomagot** bizományba **választás céljából** küldünk — **visszaküldés a mi költségünkre történhet.**

461

APRÓ HIRDETÉSEK.

Keresek

6 éves kis leányom mellé egy írni, olvasni tudó 18—14 éves kora leányt, aki háztartás dolgaiban is segítene. Személyes bemutatkozás: Eötvös-utca 13., földszint. 1040

Megjelent

Czánt H.: Téli Turisztika, Alpinizmus és katonai szolgálat a hegyvidéken — turisták, alpinisták, vadászok, erdészek és erdőőrök használatára. 80 illusztrációval, 2 térképpel. A mű minden világnyelven megjelent. Ara füzve 5 korona, kötve 6.50. Vidékre az összeg és 20 fill. portó beküldése ellenében küldöm. — Kerpetz István, könyv és papírkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz. Telefon 885. 525

Eláruló nő

kerestetik liszt és kenyérüzletünk részére. Lehetőleg olyanok ajánlkozzanak, kik hasonló üzletben már alkalmazva voltak. A magyar, német és román nyelv ismerése szükséges. Tudakozódni lehet Szőke Arthur és társa cégnél Boros Béni-tér 11. sz. 1056

Jutányosan eladó

elköltözés végett egy elegáns szalon berendezés. Aulich Lajos-utca 2. sz. 909

Maculatura papír

kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér 1. 939

Telefon 348.
Husserl Manó
bádogos

vízvezeték szerelő.
Javitások 161
olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Keresetük

egy szolid, szép kiejtéssel beszélő német kisasszony 3 gyermek mellé. A gyermekek 6-tól 10 évesek. Cím a kiadóban

Javaszi divat album

utcai, házi toilette, costum, blous és alj, valamint gyermek divat-album. Összesen 700 divatképet tartalmaz, a vaskos könyv ára K. 2.50. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. Megjelentek az összes francia nagy tavaszi divatlapok. 671

Széna, árpa-, zab- és buzaszalma eladó Wiesenmayer Jánosnál, Ujszentanna 617. hsz. 1060

Ia. Borjúhus

comb, vagy elsőrendű marhahús a legjobb minőségben, naponként friss állapotban, 5 kg-os postacsomagokban szállít 3 kor. 30 fillérért

J. KWASTEL 1063
Podwołoczyska.

Elegáns

nagy lakás
kiadó

Szabadság-tér 3. sz. ház II. emeletén, teljesen újonnan átépítve, új felszereléssel, új parkettával, új modern fürdőberendezéssel. 1041

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három fenyővel)

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögést megszünteti.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyai Máttyás és Breuer Fülöp gyógyszerárakban Arad. Zombory János gyógyszerára a Szentháromsághez Uj-Szt. Anna, Székely Sándor Iris gyógyszerára Lipka, Toffert Károly gyógyszerára Elek, Krausz Elemér gyógyszerára Glogovác, Vojtek és Weisz drogeriája Arad, Adler gyógyszerárban, M.-Pécskán, Úrs Rezső, Pankota.

Alkalmi vételek
és eladások

ékszerárakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerárak

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 593
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megőrzésnek vagy más tárgyakra átcserélésnek TELEFON 438. TELEFON 438.

50 korona hotikereset

50—60% jutalékot kaphat bárki, aki az én aluminium cimkeim és áruimat árulja. Nagyszerű ajándékok, amelyekről biztosíthatom, hogy még kereskedelemben sohasem voltak. Az aluminium áruk játszva eladhatók. Minta és felvilágosítások ingyen. Ne mulassza el senki kérdést intézni. Levelezőlap elegendő. — Cím:

Anton Hruby,
Müglitz (Mähren).

Afrana

a legjobb varrógép

házi és ipari célokra. — Kizárólagos raktár: 346

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

Legtinomabb

impregnált
női havi kötők

tucatonként 1 korona
80 egyszerű övek 90
fillér és Tricot övek 3
korona 20 fillérért
kaphatók

Földes Kelemen

gyógyszertárban
Aradon, Deák Ferenc-
utca II szám.
881

TELEFON 58.

TELEFON 58.

alki szilárd és tartós, legjobb minőségének elismert

homokmészkeő téglát

kíván beszerezni, kérjen árajánlatot

az első perjámosi téglagyár és
mészégető aradi fióktelepétől.

Iroda és gyár az Óvár-téren. 675

Tisztelettel

Böser Mihály és Társai.

Gondos anyák

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó tiszta kelemes ízű Hajós-féle

Csukamájolajat adnak.

Jó és kellemes ízénél fogva felnőttek és gyermekek egyaránt szívesen veszik; a gyomrot nem terheli, sőt az étvágyat még fokozza. Ara egy üvegnek 2 korona. Óvakodjunk mindennemű keveréktől (Emulsiók) mert azok mindenféle idegen szert tartalmaznak és csak alig csukamájolajt.

Fagydagánatok

elmulasztására
Fagyvizke-
tegség biztos
megszüntetésére

legjobb szer a „Frigin“. Ara 1 üveg ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete
Hajfestő

a „Melogen“. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona.

Kitűnő amerikai
gummi

a „Niter“ 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona. 421

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD,
Andrassy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben. —

„VICTORIA” takarékos és hitelintézet mint részvénytársaság ARADON.

Meghívás.

Az intézet alapszabályainak 17. §-a értelmében az intézet helyiségében Aradon József főherceg-ut 2. sz.)
1910. évi február hó 27-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó

XXII. évi rendes közgyűlésre

a t. részvényes urak tisztelettel meghívataknak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1909. évi zármérleg megállapítása.
2. A tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az aradi polgári leányiskola felépítéséhez egy segélyösszeg megszavazása.
4. Az alapszabályok 31. és 35. §§-ainak módosítása.
5. Két igazgatósági tag választása.
6. A felügyelő-bizottság választása.

A személyesen vagy meghatalmazott által a közgyűlésen részt venni óhajtó t. részvényesek ezennel felkéretnek, miszerint az alapszabályok 22. §-a értelmében a közgyűléshez való részvételüket és illetve megbízotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek.

Arad, 1910. évi február hó 16-án.

Az igazgatóság.

Vagyon.

Mérleg- és vagyonkimutatás.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénz	172474	84			Alaptőke:				
Giró-számlán	53200	99	225675	83	6000 drb. részvény á K. 200—			1200000	—
Pénzügyintézeteknél			119525	83	Általános Tartalék-alap	1000000			
Leszámított váltók állandéka			11278645	51	Külön tartalék-alap	15600		1015600	—
Jelzálog-kölcsönök			1922759	—	Nyugdíjalap			145253	—
Folyószámlái kölcsönök értékpapir- és jelzálogfedezettel			234679	—	Takarékpénztári betétek			8899316	03
Előlegek értékpapirokra			36450	—	Pénztári letétek			30208	28
Értékpapir tárca					Visszleszámított váltók			3305379	29
500.000 K. n. é. „Pesti hazai első Tkp. egyes. 4% közs. kötvény á K. 90—	450000	—			Hátralékos betét kamatadó			20245	24
100 000 K. n. é. „Egyesült bpesti főv. Tkp-tár” 4 1/2% záloglevél á K. 97—	97000	—			Fel nem vett osztalék			8788	—
24.500 K. n. é. „Hazai bank r. t.” 4 1/2% kam. kötv. ... á K. 97—	23765	—			Hitelezők			14544	93
20 drb. „osztórák-magyar bank részvény á K. 1700—	34000	—			Előre felvett kamatok	10123	90	157524	—
100 drb. „Ustredni banka ceskych sporitelen” részvény á K. 400—	40000	—			Nyereség áthozat 1908 évről	190435	07	200558	97
50 drb. „Magy. pénzügyintézetek közp. hitelbankja r. t.” részv. á K. 1000—	50000	—			Tiszta nyereség				
10 drb. „Magy. Automobil r. t. Westinghouse rendsz.” részv. 80% bef.	3200	—							
60 drb. „Hungária” aradi pamutgyári részvény 30% bef.	9000	—							
Különféle pénzügyintézetek és vállalatok részvényei	100685	—	807650	—					
Intézeti ház Aradon, fiókintézeti ház Kisjenőn és más ingatlan vagyon			258500	—					
Adósságok			89933	87					
Leltár állandék	9296	40							
leírás után	929	70	8366	70					
Hátralékos kamatok			12232	—					
			14992417	74				14992417	74

Arad, 1909. évi december hó 31-én.

Dr. Oncu Miklós, s. k.
vezérigazgató.

Raicu Sebő, s. k.
titkár-cégvezető.

Moldovan János, s. k.
könyvelő.

Veliciu Mihály, s. k.
elnök.

Az igazgatóság:

Ciorogariu R. Román, s. k.
alelnök.

Mangra Vazul, s. k. Dr. Cioclan Miklós, s. k. Trutia Péter, s. k. Dr. Demian Aurél, s. k. Vatianu Traján, s. k. Popoviciu György, s. k.

A felügyelő-bizottság:

A fenti számlát megvizsgálva, helyesnek találta:

Marcu Miklós, s. k. Dr. Ispravnic Szevér, s. k. Fejér György, s. k. Secula Axent, s. k. Dr. Ardelean Cornél, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Az 1875. évi XXXVII. t.-c. 195. §-a és az intézeti alapszabályok rendelkezései alapján van szerencsénk jelentésünket a következőkben előterjeszteni:

A lefolyt 1909. üzleti év folyamán több ülést tartottunk, és úgy az anyaintézetnél Aradon, valamint a fiókintézetnél Kisjenőn megvizsgáltuk az ügyvezetést és a kezelés minden ágazatát és mindenkor mindkét helyen a legnagyobb rendet és pontosságot s az ügyvezetést és kezelést a kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályok intézkedéseinek megfelelően találtuk.

Az igazgatóság által elénekbe terjesztett mérleget, nyereség- és veszteségszámlát, valamint a leltárakat, a jól vezetett fő- és segéd-könyvekkel összeegyeztetve, azokat rendben és helyeseknek találtuk.

Ezek alapján az igazgatóságnak a feltüntetett 200.558 kor 97 fill. tiszta jövedelem felosztására vonatkozó javaslatához hozzájárulunk, és azt a t. Közgyűlésnek is elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1909. üzleti évre úgy az igazgatóság, valamint alólírott felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1910. évi február hó 16.

A „Victoria” takarékos és hitelintézet mint r. t. felügyelő-bizottsága:

Marcu Miklós, s. k. Dr. Ispravnic Szevér, s. k. Fejér György, s. k. Secula Axent, s. k. Dr. Ardelean Cornél, s. k.

Lissai József, s. k.
a „Solidaritatea” revizora.